

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ Σ'Α

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (Β' ΣΑΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 733 (ΦΥΛ. 17)

Σάββατο, 24 'Απριλίου 1921

Τὸ καινούργιο ρομάντζο
τοῦ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΟΙΞΗ

ποῦ θάρχισουμε νὰ δημοσιεύουμε στὸ «Νου-
μᾶ» ὕστερα ἀπὸ 3-4 φύλλα, εἶναι:

ΕΝΑ ΔΥΝΑΤΟ, ΨΥΧΟΛΟΓΗΜΕΝΟ,
ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟ ΡΟΜΑΝΤΖΟ, μὲ ἥρωα

τὸ ΘΕΜΗ ΒΡΑΝΑ

ποῦ τὸνειρό του εἶναι νὰ δημιουργήσει μιὰ
ΖΩΗ ΑΝΩΤΕΡΗ, ἀηδιασμένος πιά ἀπὸ
τὴν παλιά του, τὴ χλιοβασανισμένη ζωή.

Οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμᾶ» θάπολά-
ψουνε ἄλλη μιὰ φορὰ τὴ δυνατὴ πέννα τοῦ
συγγραφέα τοῦ «ΠΛΑΪ·Ι· ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ»
καὶ τόσων ἄλλων διαλεχτῶν ἔργων.

* ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ *

Η ΤΡΑΓΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Θά ἐσημφονούσαμεν μὲ τὰς κυβερνητικὰς κυρίως συναδέλφους, αἱ ὁποῖαι προηγήθησαν εἰς τὰς σχετικὰς κρίσεις, ὅτι τὸ πρῶτον μέρος τοῦ σχεδίου μεταρρυθμίσεως τοῦ Συντάγματος ἀποτελεῖ μίαν ἐκδήλωσιν ἀμαθείας, καὶ μάλιστα πνευματικῆς ἐκπτώσεως, ἂν οἱ καταρτίσαντες αὐτὸ πληρεξούσιοι τῆς πλειοψηφίας ἔχον ἐπιδοθῆ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἀπὸ ἀπλῆν διάθεσιν ἐρασιτεχνικῆς ἀσποχολήσεως. Ἄλλ' οἱ συντάξαντες τὸ περιφημον σχέδιον δὲν εἶναι ξεκάρφωτοι. Ἐμπνέονται ἀπὸ μίαν ὀρισμένην διανοητικότητα, ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς πλειοψηφίας τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ τῶ νήγετῶν αὐτῆς, καὶ ἔλαβαν ἐντολὴν νὰ ἐπεξεργασθοῦν ἕνα χρήσιμον ἔργον, καὶ μάλιστα «κατὰ τὰς κρατούσας λαϊκὰς ἀνάγκας». Δὲν δυνάμεθα συνεπῶς νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὸ ἑξάμβ' ὄμμα αὐτὸ τῆς προτάσεως εἶναι ἀπλή ἐκδήλωσις μιᾶς τρομακτικῆς πνευματικῆς ἀνεπαρκειᾶς, ἡ ὁποία θὰ ὄφειλε νὰ ἐπεκταθῆ εἰς τὸ ἔθνος ὁλόκληρον, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἁλεκτότεροι φροστίτες. Ἀλλοίμονον τότε εἰς τὸν λαὸν τοῦτον. Ἄλλ' εἶναι ὁ λαὸς ἐντελῶς ἀνεύθυνος διὰ τὴνκατρακιάν αὐτὴν ποῦ ὑπέστη τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα. Οἱ καταδικάζοντες τὴν δημοτικὴν γλώσσαν καὶ τὴν μετάφρασιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν μεσαιωνικοὶ ἱεροεξεταστοὶ τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, οἱ σπύδοντες ἐξ ἄλλου νὰ δώσουν ψῆφον εἰς τὰς γυναῖκας, κινοῦνται ἀπὸ ὑπολογισμόν, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ χειρότερον σημεῖον εἰς τὴν ὄλην ὑπόθεσιν. Δι' αὐτοὺς τὸ ἔθνος εἶναι μία ἀγέλη ψηφοφόρων, καὶ ὅταν κηρῶσονται κατὰ τῆς δημοτικῆς, ἔχουν σκοπὸν νάφῃσιν τὴν ἀγέλην αὐτὴν ἀγέλην, καὶ ὅταν κηρῶσονται ὑπὲρ τῆς ψῆφου τῶν γυναικῶν δὲν ἀποβλέπουσιν παρὰ εἰς τὸν διπλασιασμὸν τῆς ἀγέλης, ἀδιαφοροῦντες διὰ κάθε ἄλλην συνέπειαν πνευματικῆς τύφλας ἢ κοινωνικῆς ἐκπτώσεως, ποῦ θὰ παρακολοῦθησῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου των. Αὐτὴ εἶναι, δυστυχῶς, ἡ μόνη καὶ τραγικὴ ἀλήθεια.

Ἐφημ. «ΠΑΤΡΙΣ»

"ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΖΩ....."

Τὸ ἐκδοτικὸν βιβλιοπωλεῖον Χ. Γανιάρη ἐκνολοφόρησε πρὸ τίνος εἰς κομψότατον τεύχος κομψὴν συλλογὴν μὲ στίχους τοῦ κ. Αθ. Κυριαζῆ, φέρουσαν τὸν τίτλον «Στιγμὲς ποῦ ζῶ...». Τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὴν Νεοελληνικὴν ποίησιν, ἀπὸ τὰ ποιήματά του, δημοσιευθέντα εἰς τὸ περιοδικὸν «Νοῦμας», τὰ ὁποῖα τοῦ ἔχουν ἤδη ἐξασφαλίσαι ἐπὶλεπτόν θέαιν μεταξὺ τῶν νέων ποιητῶν μας. Ἐχεῖ ἀβρόν, ἀκοπον καὶ σαφῆ στίχον, τὴν «μουσικὴν συνείδησιν» λεπτότατα καλλιεργημένην, ἀπλότητα εἰς τὴν φόρμαν, πλουσίαν πηγὴν τῆς ποιητικῆς φράσεως, κατὰ τὸ ἀξιοσημειώτως ἀβίωτον καὶ ἄ

νετον, ὑπεράνω δὲ τούτων διαχυμένην τὴν πνοὴν μιᾶς συγκινήσεως ἀληθινῆς, εὐγενικῆς καὶ ὀρίμου. Ἀναδημοσιεύομεν τοὺς κάτωθι στίχους, παρμένους κατὰ τύχην ἀπὸ τὴν ἐκδοθεῖσαν συλλογὴν.

Φτωχά, μουγγά χαμόσπιτα,
χιλιομανταλωμένα,
ἕνας καημὸς καθένα σας,
Χάρος, ἀνέχεια, ξένα.

Μὰ τάχα τὸ ἀτυχότερο
κι ἀπ' ὅλα σας ποῦ νᾶναι ;
Ἡ φτώχεια ὑπομονεῖται
κ', οἱ χωρισμοὶ περᾶνε,

Μονάχα ὁ Χάρος, ἀκαρδος,
μὲ τὴ ζωὴ ποῦ κλέβει,
πίνει στὶς βρύσες τῶν σπιτῶν
καὶ τὴ χαρὰ στερέβει.

Ἐφημ. «ΠΑΤΡΙΣ»

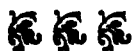
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ». — (Ἀρ.θ. 4, Ἀπριλίου 1921). — Μηνιαῖο θεωρητικὸ ὄργανο ποῦ θγαίνει τὸ Κομμουνιστικὸ Ἑλληνικὸ κόμμα. — Τί εἶναι ἱμπεριαλισμὸς (τοῦ Γ. Ζηνοδίου). — Τὰ Κόμματα στὰ τελευταῖα δώδεκα χρόνια (τοῦ Γιάννη Κορδάτου). — Ἡ οἰκονομία κ' ἡ πολιτικὴ στὴν ἐποχὴ τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου (τοῦ Ν. Λένιν). — Ἡ καταγωγὴ τῆς οἰκογένειας, τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καὶ τοῦ Κράτους (τοῦ Τε. Ἐγκελς). — Ὁ Καπιταλιστικὸς κόσμος κ' ἡ Κομμουνιστικὴ Διέθνη (Μανφέστο). — Ἡ «Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρηση» εἶναι τὸ μόνον σοβαρὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ, ποῦ ξετροπιάζει τὸ σύγχρονον ἐπιστημονικὸ δοῦρκο τῆς στασιμότητος καὶ τῆς σαπίλας στὶς οἰκονομικὰς καὶ πολιτικὰς ἐπιστῆμες τοῦ τόπου μας.

— «ΓΡΑΜΜΑΤΑ». — (Ἀλεξάνδρεια, ἀριθ. 3, Νοέμβριος — Δεκέμβριος 1920. — Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τοῦ ἀξίζουσε προσοχῆ καὶ μελέτη τὰ: ὄλουθα : Ἑλληνικὴ Κίνησις. Οἱ βουλευτικὲς ἐκλογὲς (τοῦ Π. Χαλκοῦ). — Στοιχασμοὶ ἀπάνου στὴν Ἑλληνικὴ Κρίσις. Ὁ Βενιζελισμὸς καὶ ἡ παραχάραξις (τοῦ Σ. Κίνα). — Εἰσαγωγὴ στὴν ἀνάγνωσις τοῦ Ζὰν Κριστόφ, τοῦ Ρομαίν Ρολλάν, (τοῦ Μ. Μαρτινέ). — Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς μέσα στὴν Εὐρώπη (τοῦ Μ. Περίδη).

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠΣ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ (Ἐκδοσις «Τύπος» 1919 Δρ. 3—
ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α' (Ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι
— Οἱ Ἀλυσίδες - Στὴν δρόπουρα). Ἐκδο-
σις Ἐταιρίας «Τύπος» 1920. » 6—
ΠΑΛ' Ἡ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 » 3—
Ο ΑΥΤΡΩΜΟΣ (δράμα) » 3—
Βρίσκονται στὸ «ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»
— Ὁδὸς Σοφοκλέους 3. —

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο 'Αθήνα, 24 'Απριλίη 1921

ΑΡΙΘ. 733 (ΦΥΛ. 17)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ: 'Η ένωση των σοσιαλιστών φοιτητών και σπουδαστών της Ελλάδος προς όλους τους διανοούμενους.
ΨΥΧΗΡΗΣ: «Τὰ δύο τριαντάφυλλα του Χάρου» (συνέχεια).
ΜΑΞΕ. ΠΑΛΛΗΣ: Μπροσός (συνέχεια).
Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΗΣ (Λαύρας): Κάτου στο γιάλο, Ψυχοσάββατο.
Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα και πράγματα.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Κριτικές σελίδες.
ΑΓΗΣ ΔΕΒΕΝΤΗΣ: Ύμνος.
ΚΛΗΒΡΕΤΗ ΜΠΑΛΜΟΥ: Χινοποικιατική παραρούνα.
Ο ΒΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΗ.
ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ: Νεοελληνική φιλολογία.—'Η Κοινή Γνώμη.—Τι γράφουν οί άλλοι.—'Ελληνικά περιοδικά.—Ξένα περιοδικά.—Χωρίς γραμματόσημο.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Η ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΥΣ

Ύστερα λοιπόν από τόσα βάσανα, ή «Επιτροπεία της των Ελλήνων Έθνοσυνελεύσεως» έβγαλέ έπιτέλους τὸ πόρισμά της: όριστικός αποκλεισμός της δημοτικής γλώσσας από τὰ σχολεία του Κράτους. Καί τὸ πόρισμα αυτό εΐταν άρκετό γιά νάνάψει άλλη μιὰ φορά τήν παλιά φωτιά πού κρυφόκαιγε. 'Ο «διανοούμενος κόσμος» μας χωρίζεται πάλι σέ δύο αντίπαλα στρατόπεδα, ή μάχη άρχίζει μ' ένα άπίστευτο πείσμα κι άπ' τὰ δύο μέρη. Καί όμως — πρώτα παραξένο! — τὸ σύμβολο πού ένθουσιάζει καί φρενιάζει καί τούς δύο αντίπαλους, είναι τὸ ίδιο: τὸ συμφέρο — λένε — του φτωχοῦ, του δυστυχημένου λαοῦ! «'Ο λαός τυφλώνεται κι άποκοιμιέται», λένε όσοι περνούν γιά υπέρμαχοι της Δημοτικής. «Τὸ λαϊκό αΐστημα κιντυνεύει καί διαστρεβλώνεται», άπαντοῦν οί προστάτες καί διαχειριστές της προγονικής κληρονομιάς. Μπροστά σ' αυτή τήν κατάσταση, ή Ένωσις των Σοσιαλιστών Φοιτητών της Ελλάδας, πού κι άλλοτε είχε πει τή γνώμη της άπάνω στο ζήτημα αυτό, βρίσκεται υποχρεωμένη νά πει τὰ παρακάτω λόγια, άπειθόνοντάς τα όχι στην προκατάληψη καί στη στενοκεφαλιά, αλλά στή σωστή κρίση, όσο μικρή κι άν είναι, σ' όποιο μέρος κι άν βρίσκεται.

Όλοι έσεΐς, κύριοι προστάτες του λαοῦ, πού ή όργή καί ή λύσσα παραμορφώνει τόσο τὸ όραίο σας πρόσωπο όταν μιλάτε γιά τὰ συμφέροντα αυτού του φτωχοῦ λαοῦ, όταν με τὸ Δονκιχωτικό σας ίπποτισμό κατατροπώνετε τούς κίνδυνους πού τόν άπειλοῦν, μπορείτε νά μᾶς πητε τί θετικό έκάνατε γιά τὸ φτωχό καί δυστυχημένο αυτό λαό, πού τόσο συχνά επικαλιέστε στις φιλολογικές φλυαρίες σας; Καί ή ψυχρή άδιαφορία αυτή πού ό λαός αυτός δείχνει στις ύστερικές σας έπικλήσεις, τὸ γεγονός, ότι ό λαός αυτός μένει άσυνκίνητος στις βυζαντινές λογομαχίες σας, δέ σημαίνει τίποτα γιά σᾶς; δέ σᾶς δίνει τήν πραγματική

έξήγησι της αλήθειας; Πιστεύουμε πως άνάμεσό σας μπορεί νά βρισκονται άνθρωποι σωστοί καί τίμιοι, καί γι' αυτούς θά μιλήσουμε, με τή βεβαιότητα πως θά μᾶς νιώσουν. Ξαίρετε λοιπόν γιατί γίνεται αυτό; σήμερα; Γιατί τὸ ξύπνημα καί τὸ ξεσκάδωμα του λαοῦ είναι δουλειά αυτού του ίδιου του λαοῦ, πρᾶμα πού δέν τήχασε νιώσει ποτέ σας. Γιατί τὰ συμφέροντα μᾶς τάξης, προστατεύονται καί υπερασπίζονται μόνο από τήν ίδια αυτή τήν τάξη. Γιατί ή «πρόσδος» πού είναι — στα λόγια — τὸ σύνθημά σας, δέν έπιβάλλεται ποτε «ε κ τ ω ν α ν ω», αλλά «ε κ τ ω ν α τ ω».

Νά, ή πραγματική έξήγησι στην ούτοπιστική άνεργία σας, όταν θι ρρεΐτε πως συγκινείε τέ λαί μιλάοντας του γιά τήν προγονική κληρονομιά, στο λαό αυτόν, πού έχει νάντιμετωπίσει τή σύγχρονη κακομοιριά του. Νά, κ' ή δική σας αὐτοπία — έσεΐς υπέρμαχοι της δημοτικής, — όταν μόνο θέλετε τή δημοτική γλώσσα στα σχολεία του Κράτους, στα σχολεία πού ό φτωχός λαός, πολύ λίγο τὰ γνωρίζει, του Κράτους πού θά είναι πάντα όργανο γιά τή νάρκωση καί τήν καταπίεση του φτωχοῦ λαοῦ.

Καί τὸ καθήκον εκείνων, πού θέλουν όχι μόνο νά μιλοῦν, μα καί νά εργαστοῦν γιά τὰ συμφέροντα του λαοῦ, φαίνεται πιά έπιταχτικό μ' αυτά πού εΐπαμε παραπάνω: είναι νά κατεβοῦν, νά πλησάσουν τὸ λαό, νά νιώσουν τὰ αΐστήματα καί τὰ ιδανικά του καί νά κωνιστοῦν σαν άπλοι στρατιώτες γι' αυτά.

Σ' αυτό τὸ έργο καί τόν άγώνα, έμεΐς — ή Ένωσις των Σοσιαλιστών Φοιτητών καί Σπουδαστών — έχουμε ριχτεί από καιρό. Στόν άγώνα αυτόν καλοῦμε σήμερα όλους τούς ειλικρινείς ιδεολόγους της Αλήθειας.

'Αθήνα, 'Απριλίης 1921.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-12-

Ὅχ! τὸ φιλὶ σου ἐκείνο ποῦ τὸ θυμοῦμαι κι ἀκόμη μὲ καλεῖ! Βαθιά μου τότες καὶ μυστικά, μὲ δύναμη ποῦ ὑποψία δὲν τὴν εἶχα, μὲ κατατάραξε καὶ μοῦ πήγε ἴσια μὲ τὰ μεδοῦλλια καὶ μὲ τὶς φλέβες καὶ θάρρεψα ἰδιοστιγμῆς πὼς θὰ πεθάνω. Καὶ νὰ σου ποῦ σήμερα τῆλῃθεια πεθαίνω, ἀγαπημένε.

Κωστή, ἔλα μου, μὲ τὰ χέρια μου νὰ πιάσω, νὰ σκεπάσω τὸ μονάκριβό σου τὸ κεφαλάκι, καὶ τρυφερά, τρυφερά λόγια νὰ σοῦ ψιθυρίσω. Ὑπάρχουνε στὴν ψυχὴ μου κόσμοι ἀλάκαιροι, ποῦ ποτὲ μου πιά δὲ θὰ μπορέσω νὰ σοῦ τοῦς πῶ καὶ νὰ σοῦ τοῦς ξεφανερώσω. Ἄχ! μάντεψε, μάντεψέ τα ὅλα, ὀλινη, Κωστή μου, νὰ μὲ μαντέψης. Πονῶ ποῦ πεθαίνω δίχως νὰ ξαίρης τὸ πόσο σ' ἀγαπῶ, τὸ πόσο μπορούσα νὰ φανῶ ἄξια νὰ σὲ βοηθήσω στὴ δουλειά σου τὴν τρισάγια.

Ἔρχεται ἡ μικρὴ νὰ πάρῃ τὸ γράμμα. Θ' ἀνεβῆ, λέει, ἀπόψε στὸ βουνό καὶ πρέπει ἀμέσως νὰ τῆς τὸ δώσω. Πρέπει νὰ σ' ἀφήσω λοιπόν, ἐσένα ποῦ θὰ ἤθελα νὰ μὴ σ' ἀφίσω ποτὲ μου. Πόσο τὸ ποθοῦσα νὰ μάθω τί κάνεις, τί συλλογιέσαι, τί γράφεις, τί βλέπεις, ὄχ! στὰ γράμματά ποῦ δὲ μοῦ στέλνεις — ἀν ἀλήθεια ξακολοῦθῆς νὰ μοῦ τὰ γράφεις.

Τί λωλή ποῦ εἶμουνε τότες! τί μὰ τί παραπονούμουνε; Μήπως καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ᾄω φτυχιωμένη, σὰ σὲ εἶχα καὶ σὰ μοῦ ἔλεγες, ὦρα τὴν ὦρα, πρῶτ' ὀράδι, στὰ γράμματά σου; Ἄχ! καὶ πλάγι σου νὰ θρισκόμουνε, τόσο πολλὴ θάρρῶ, δὲ θὰ σὲ εἶχα, τόσο δὲ θὰ μοῦ ἔδειχνες τὴν ψυχὴ σου καὶ δὲ θὰ σὲ γνώριζα, ἴσο μὲ τὰ γράμματά σου ἐκεῖνα τὰ μοναδικά, τὰ βιογραφικά σου. Γιατί, γιατί τότες νὰ βασανίζουμαι; Γιὰ τίποτα τότες δὲν ἔπρεπε νὰ μὲ μέλῃ.

Σ' ἀγαπῶ. Ἀπέραντα σ' ἀγαπῶ. Πεθαίνω ἀπὸ τὰ χάρδια σου, ἀπὸ τὰ φιλιὰ σου. Σῶσωμαι καὶ σύψυχη σ' ἀγαπῶ, σὰν τὴν τρελή. Τιλῶ τὰ μάτια σου καὶ φιλιῶ τὰ χεῖλια σου καὶ τὴν ψυχὴ σου φιλιῶ. Στὸ στήθος μου ἀπάνω σὲ κρατῶ καὶ σὲ σφιχταγκαλιάζω, ποῦ νὰ σὲ πνίξω. Ὅχ! πάρε με πιά καὶ σπάσε με καὶ κατὰστρεψέ με, Κωστή, ποῦ νὰ τελειώσω, ποῦ νὰ χαθῶ. Τάκουσες; πές μου; Σὰν τὴν τρελή σ' ἀγαπῶ. Κωστή μου, τάκουσ; Δύναμη δὲ μοῦ ἀπόμεινε πιά πὰρὰ γιὰ τὴν ἀγάπη, Κωστή. Ἄντιο, ψυχὴ μου, ἀντίο.

Μ.

ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Πέμπτη, ὦρα δέκα τὸ πρωτ.

Ἄχ! Κωστή μου, νὰ ἤξαιρες, στὴ θλιβερὴ μου κόρω τὴ ζωὴ, πόσο μὲ κουράζει νὰ σοῦ μιλῶ γιὰ ὅσα σοῦ ἔλεγα στὸ προῖστερνό μου γράμμα, γιὰ τὶς κρυφκουβίτες τοῦς ἑσπῆς, ποῦ κάποτε μοῦ τρυγῖνει καὶ ἀνάγεινε ἴσια μὲ τὰ φτιά μου μερικῆς, γιὰ τὶς ὀμιλῆς; γιγῶ γιγῶ μου νου νιώθω πὼς πάντα γ' ἡμῶς ὁ λόγος, γιὰ τὶς κακογλωσσῆς καὶ τὶς ἐτομασιές, γιατί πάλε σὰ νὰ ἐτοιμάζονε κάτι. Καλά, τί καλά ποῦ σοῦ εἶπα νὰ μὴ μοῦ γράφης, νὰ μὴν κουνήσης. Δὲ θὰ πρόσεχα, δηλαδή, ἀν τὸ κάνουνε μόνο καὶ μόνο

νὰ μὲ πειράξουνε. Κι ἀλήθεια, τί μικρά, τί ἐλάχιστα καὶ τιποτένια ποῦ μοῦ φαίνονται ὅλα τοῦς ἀφτά, σὰν τὰ συγκρίνω μὲ τὸ δυστύχημα τῆς ζωῆς μας τὸ τραυματικό. Ἄν εἶτανε ὁ λόγος κ' οἱ κουβέντες τοῦς γιὰ μένα, θὰ τοῦς ἀφίνα ἦσυχά νὰ λένε καὶ μῆτε θὰ τοῦς κοιτάζα κἄνε. Σοῦ τῶραψα κίβλας πὼς βαθιά μου τοῦς καταφρονῶ τοῦς κακόμοιρους, ποῦ ἄξιοι δὲν εἶναι νὰ καταλάβουνε τί σημαίνει μεγάλη, τί σημαίνει δύστυχη ἀγάπη καταπαδιασμένη, τί σημαίνει τῆς ψυχῆς τῆς ἀνθρώπινης λαβωματιά, γιατί ἐμῶς ἴσια μὲ τὴν ψυχὴ μας πήγε ἡ λαβωματιά καὶ κεῖ κόλλησε. Μὲ τὸν τρόπο τοῦς τὸν ἀποπο νὰ μιλοῦνε καὶ νὰ κρίνουνε, ξαίρουνε μονάχα ἓνα, ἓνα κατορθώνουνε, νὰ κόμουνε λέρα ὅ τι γενναῖο κι ἀψηλὸ μέσα τοῦς ἔχουνε τὰ σπλάχνα τὰ γυναικήσια.

Μὰ τοῦς μισῶ ποῦ θέλουνε, στὰ πιδὲ κρύφια μου μυστικά, νὰ μποῦνε μὲ τὸ ζῶρι, γιὰ νὰ μάθουνε τὰ καθῆλαστα, σῶνει δὲ σῶνει, ἀπὸ ἀπλή περιέργεια καὶ τίποτις ἄλλο, γιατί μῆτε γιὰ μένα τοῦς μέλει μῆτε γιὰ τὴ ζωὴ μου νὰ μάθουνε γυρέβουνε τί ὦρα κλαίω, τί ὦρα πονῶ, νὰ προσπαθήσουνε μὲ τὰ δυὸ τοῦς τὰ μάτια, μὲ τὶς μαργιολιές τοῦς καὶ μὲ τὶς σοφίες τοῦς, τὰ φυλλοκάρδια μου τὰ πιδὲ κατὰβαθα, τὰ πιδὲ ἀφραστα καὶ τὰ πιδὲ ἱερά, νὰ τάνερωσσουνε, ποῦ ἱερόσυλα γυρέβουνε μὲ τὴν ἀκάθαρτη καρδιά τοῦς νὰ χαλῶσουνε τὸ καὶ ποῦ στὴν καρδιά μου σοῦ ἔχω χτισμένο, Ἄγαπη μου, Ἐσένα!

Πὼς δὲ μ' ἀφίνουνε ἦσυχῃ τουλάχιστο νὰ πεθάνω, ἀφοῦ ἦσυχῃ δὲ θέλουνε νὰ ζήσω; Πὼς δὲν τοῦς παίρνει ἀηδία, πὼς τρομάρα δὲν τοῦς ἔρχεται, σὰ μὲ βλέπουνε κατὰ πὼς εἶμαι; Δὲ λέω νὰ μὲ λυπηθῶντε, ποῦ ἀνάγκη δὲν ἔχω νὰ μὲ λυποῦνται. Πὼς δὲ σέβονται τὴν ἀγάπῃ καὶ τὸ θάνατο; Κανέννας, καί, κανέννας, λόγο δὲν ἔχει νὰ πῆ γιὰ τοῦς δυὸ μας ἀφοῦ ὁ ἄγγελος ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἡ μάννα σου, ποῦ δικὸς τῆς εἶσαι, ξαίρει τί μᾶς γίνεται καὶ τοῦς δυὸ, καὶ τίποτα δὲ λέει, καὶ μᾶς λυπᾶται καὶ μᾶς ἀφίνει νάνταμωθοῦ με, καὶ τὴν ἐσπῆ τῆς, σὰν Ἄγγελος ποῦ εἶναι, θέλει νὰ μᾶς δώσῃ. Ἄφτοι ἐδῶ, τὸ γράφω καὶ σιχαίνουμαι, ὡς καὶ δοῦλο πλερώσανε νὰ μοῦ κλέψῃ ἓνα σου γράμμα, νὰ τοῦς τὸ δώσῃ. Ἄν ὑπάρχει Θεοῦ δικαιοσύνη, ἄς τοῦς κρίνουνε κατόπι, ἄς τοῦς καταδικάσουνε οἱ στερνοὶ μας.

Πέμπτη, ὦρα οχτώμισι τὸ βράδι.

Λατρεμένε μου ἐσύ, ἔλα, ἔλα, ἔλα, κι ἄς ξεχάσουμε τὴν πλάση ἀλάκαιρη ἀγκαλιασμένοι. Τί μᾶς μέλει ἐμᾶς γιὰ τ' ἀθροπάκια καὶ γιὰ ὅσα λένε καὶ γιὰ ὅσα συλλογιόυνται; Ἄχ! νὰ ἤξαιρες τί λίγο ποῦ συνίζουμαι γιὰ τὰ λόγια τοῦς, καὶ τί ἀψηλὰ ποῦ δοστῶ μπροστά τοῦς τὸ κεφάλι μου. Ὅταν ἀγαπήσουνε κι ὅταν πάθουνε σὰν καὶ μᾶς, ὅταν ἡ καρδιά τοῦς πονέσῃ σὰν πόνεσε ἡ δική μας, τότες μονάχα μπορεῖ νὰ χουνε τὸ δικαίωμα νὰ μᾶς κρίνουνε. Πρωτοῦ ὄχι.

Ἐλα ποῦ τόσο σ' ἀγαπῶ, καὶ ποῦ δὲ σοῦ τὸ εἶπα σήμερις ἀκόμη. Ὅχ! εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν τὸ γιὰ

θης, πές μου; Πώς μπορεί τόσο άπειρο φώς, τόση αγάπη, να μη φτάση ως τα πέρατα της ψυχής σου; Τί καλό πού θα μου έκανε, Κωστή μου, να κοιμούνται δυό στιμouλες στην πλάτη σου το μέτωπό μου! 'Αχ! είμαι ξεθεωμένη. 'Αποκατωμένη τόσο είμαι, πού μου φαίνεται πως τελειωμό τέτοια κούραση δεν έχει. Το βλέπεις, όλα μου και παντού μεριά, όπουθε γυρίσω, καημός και λαχτάρα. Λύπη και κτηνωτές γεμάτη θέβαιο πως είναι όλωνω μας ή ζωή, του καθενός μας ή ζωή. Μιά ένα φτωχό κορίτσι, δίχως παρηγοριά, δίχως βοήθεια, μοναχό του, παρατημένο, είναι αδύναμο πράμα κι ανήμπορο. Το ξαίρω, μου λείπει αντίκριμα καρδιά, δεν είμαι από κείνες πού ανάγκη κανέναν δεν έχουνε, πού μέσα τους βρίσκουνε τη δύναμη και το θάρρος.

Εγώ θέλω τα χάδια, θέλω τραγύρω μου καλοσύνη, εγώ θέλω θηήθεια. Πλάγι σου, το νιώθω, θα καρτεροψυχούσα, πόνος δέ θα με ζάλιζε κανένας, κι αν είναι πόλεμος ή ζωή, γενναία και γώ στο πλάγι σου θύπολεμούσα. Τί δυστύχημα στον κόσμο θα το κατώρθωνε να μ' άγγιξη, ούτε μ' ένα φτερούγιασμα κάνε, στην άγκαλιά σου, αγαπητέ μου; 'Υπάρχει άραγε πόνος, πού να μην τον ήσυχάζε το χαμόγελό σου; Είσαι γενναίος, Κωστή μου, και δυνατός έσύ. Το φτωχό σου το καημένο το πουλάκι, πλάγι σου, άφοβο θα είτανε πάντα.

Μπορεί τάχα ο άδρακος να ζήση δίχως να πιη και δίχως να φάη; Μιά καρδιά γυναικήσια, δίχως τα χάδια τα τραφερά, να ζήση δεν μπορεί. Κι όσotόσο είμουνε για την έφτυχία κατωμένη, γεννημένη, πλασμένη. Με τη δύναμη την άπειρη πού έχω μέσα μου, την άπειρη δηλαδή για τον πόνο, άφοβό δ τι νιώθω το νιώθω θεότρελα, θάνωθα και την έφτυχία γίλες φορές περισσότερο από κάθε άλλη γυναίκα. Μάταιη. Κωστή μου, το ξαίρεις πως δεν είμαι, μήτε περήφανη. Κι όσotόσο μου φαίνεται πως κ' ή ψυχή μου και το σώμα μου το ίδιο, κι ότι ό νούς μου, κι ότι πάλε ή καρδιά μου μπορεί νάχη καλό και γενναίο, κι ό τι ένεργεια μου έδωσε ή μοίρα μου, όλα μου άφτά σαν κατακόκκινα χαρούμενα τριαντάφυλλα, θα ξαναήγανε και θύ φωτοβολούσανε στής έφτυχίας τόν ουρανό.

Μου φαίνεται πως θα χάριζα θησαυρούς άλλωνουρούς σέ κείνονε, πού με την αγάπη του θα μου χάριζε και τη ζωή. Μπορεί πάλε και να γελιούμαι, ίσως και περηφανέδουμαι. Κι όμως, φίλε, δεν το θαρώ. 'Αχ! να ήξαιρες τί πλημμύρα ζωή μέσα μου νιώθω! Και τί άθάνατο νερό πολεμά να ξεχειλίση από τα σπλάχνα μου, πού ή μοίρα μου το πνίγει! Και τί ποιηση, και τί άλάλητη ψυχοπονεία για κάθε πρῶμα, πού όλα ήθελα να τα χαρώ, πού ποθούσα όλα να τα μάθω! Στην αγάπη μου, στον καημό μου το χρωστώ πού κατάλαβα τον έαφτό μου, πού μου φανερώθης της ίδιας έμένα το φυσικό μου. Κλαίω κάποτε σαν το συλλογιούμαι το τί μπορούσα να είμαι, και πως ποτέ μου πιά δέ θα φανούνε τόσα και τόσα πού ή μάδρη γίς θα τα σκεπάση στα σπλάχνα μου θαμμένα.

Και πρώτ' άπ' όλα, κλαίω σαν το βλέπω, Κωστή μου, πως ίσως και σ' άφτά δεν τα είδες, γιατί δεν μπορούσες παρά να με κρίνης, όχι από κείνο πού είμαι, παρά μόνο από κείνο πού δείχνω, και τί δείχνω; μια ψυχή άλάκαιρη της, πού ή άπελπισία την έχει νυχιασμένη! Κ' έτσι, Κωστή μου, ίσως μήτε σ' δεν το ύποπιάξουσε τί εύτυχία μπορούσε να γινότανε ή δική σου με την καημένη σου τη φιληνάδα.

Καλή σου νύχτα, έσύ, αγάπη μου τρισάγια και πανάγαθή μου. 'Αβριο πρέπει να προσπαθήσω, άπατή μου νάνεβώ άπάνω στο βουνό, να σου πάω το γράμμα. Βλέπω πάλε πως άρχισανε και προσέχουνε τη μικρή, σαν έρχεται και της δίνω τα γράμματα. Μή σέ μέλη. Θα το κατορθώσω, Κωστή μου, να τραθήξω ίσια με κεί, και θα ήσηγάσω όλα το βάλεω στην πόστα μοναχή μου. 'Η έλπίδα θα μου δώση και τη δύναμη. 'Αφές τις μέρες είχα θερμή κάποση, πολλή περισσότερο από την περασμένη βδομάδα. Σου γράφω και κοιτάζω — άχ! κρυφά κρυφά, να μην το διούνε κι άφτό, πού όλα μου ένα ένα μου τα παίρνουνε κι αναγκάζουμαι και τα χωρίζουμαι — κοιτάζω το πρόσωπό σου το λατρεμένο στη φωτογραφούλα τη μικρή πού μου χάρισες. Φρόνιμα έκαμα τότες να σου τή ζητήσω. Καλή νύχτα σου έσύ, αγάπη της ζωής μου. Σέ γλυκοσφιγγω στην άγκαλιά μου μ' όλο της καρδιάς μου το πάθος.

Παρασκεβή, άρα δυό τάπογεμα.

'Εγινε και τοῦτο. 'Ανέθηκα, Κωστή μου, πρωτ' πρωτ', όπως σου το είπα. Μου χρειαστήγανε δυό σωστές ώρες για το δρόμο, πού πρώτα μου έφτανε μισή. Θέλω κι από δω άκόμη δυό λόγια να σου γράψω, άκόμη ένα φίλι να σου δώσω. Φίλε, φίλε, φίλε μου έσύ! Δυστυχημένη, καλέ μου, ή γυναίκα πού δεν αγάπησε, όπως σ' αγαπώ! Τί γίνεσαι; πές μου; Τί λαχτάρα, τί άπελπισία, να κάθεται κανείς έτσι, δίχως γράμματα, δίχως τίποτις να ξαίρη από τον άφανημένο της — από τη ζωή της! Πές μου, το φαντάξουσε το μαρτύριο το τρομερό; Τί κάνεις; Τί γράφεις; 'Αχ! έκείνο σου το Τριαντάφυλλο, το Τριαντάφυλλο το δικό μας, το μοναδικό μας το ποιημα, πού δεν αξιώθηκα να το δω τυπωμένο! 'Ας τάφήσουμε άφτά. Κι όσotόσο με τί πόθο θα ήθελα να μάθω τί έργα καινούργια θα καταπιαστής πάλε, με το καλοκαίρι πού έρχεται. Πρέπει να μάς κάμης κανένα ποιημα σαν και κείνο, αν μπορεί δηλαδή δέφτερο σαν και κείνο να γίνη, μα θα το κατασέρης έσύ.

Κωστή, λατρεμένη μου, δεν είναι αλήθεια πως θα ξαναρχίσης καιιά μέρα, πάλε να μου λές όρα την ώρα δ τι κι δ τι καταπάνεσαι, να μου αντιγράψης τους στίχους πού φτειάνεις, να μου μιλής για κείνους πού έχεις στο νού σου, — σαν και πρώτα; 'Οχι! να μου είτανε δυνατό να είχα ένα γράμμα σου, ένα! Την ώνερέφτηρες ποτέ σου τέτοια κόλαση; Τί φρικη! Κωστή μου, φώς μου, το ξαίωω πως τρομερά και σ' θα πονής, πως τεράστια θα βασανίξουσε να μην μπορείς να μου πής λόγια φλογισμένα, λόγια τραφερά, λόγια πού κοιμίζουνε τον πόνο, να με παρηγορήσης λιγάκι στην άπερανθή μου τη θλίψη. Τόσο μεγάλη, άχ! είναι ή άπελπισία μου, πού δεν προσπαθώ πιά μήτε να σου την καταγράψω. Κ' ίσως κάλλια να μην ξαίρης.

Για το Τριαντάφυλλό μας λυπούμαι. Τί θέλεις; Δεν μπορούσα! 'Ότα μου μήνηρες τότες, στο τηλεφτάιο σου το γράμμα — το θυμάσαι; το τηλεφτάιο πού έλαβα εκεί πάνω στο βουνό μας; — πως θα μου στείλης το πρώτο αντίτυπο το τυπωμένο, τότες ίσια ίσια έγινε το μεγάλο το κακό, κι ό θεός Δημητράκης όλα τα πρόσεχε. Δεν έπρεπε, δεν το καταδεχόμουνε, με κανέναν τρόπο, να το δούσανε δω, να καταλάβουνε πως λείει για μάς το βιβλίο, με τα μάτια τους

νά διαβάσουνε κείνα τὰ κατεθατὰ τῆς ἀγάπης μας, μὲ τίς κουνιέντες ἢς ἀπρεπὲς τους νὰ μᾶς λερῶσουνε τὴν ποιήσῃ μας. Καὶ θὰ τὸ νιώθανε ἀμέσως πὼς τὸν ἔρωτά σου τὸν ἴδω, πὼς τὴ ζωὴ μας περιγράφεις. Μὰ τί καλοσύνη ἀγγελικὴ, φίλε, ἢ δική σου, πὸν τὸ στοχαστικὸς τότες, στὴν ἀνεμοζάλῃ ἐκείνη καὶ τὴν τρικυμιά, νὰ μοῦ τὸ χαρίσης. Ἄξια νὰ εἴμουνε, τὴν ἐφκὴ μου νὰ σοῦ δώσω, θὰ σοῦ τὴν ἔδινε, πὸν τὸ στοχαστικὸς. Κωστή, ἔχει κάτι πρωτόκουστα χάρδια, χάρδια ἢ καρδιά σου μοναδικά. Θαρρῶ πὼς λίγοι ἄνδρες προσέχουνε σὰν καὶ σένα στὴν κοριτσιότικη τὴν ψυχὴ μας καὶ πὼς δὲ θροισκεται κανένας πὸν νὰ ξαίρη νὰγγίξῃ μιὰ γυναικῆσικα ψυχὴ.

Ἄχ! δὲ μὲ συνεπῆρανε μονάχα τὸ πάθος σου κ' ἢ φλόγα σου ἢ τρελή· μὲ συνεπῆρε ἢ καλοσύνη σου ἢ ἀπεραντῆ, ἐκείνη, τὰ χάρδια τὰ θελουδένια. πὸν μὲ ἀποτίλιξες μὲ δάφνα, καὶ θαρροῦσα πὼς ἔχυνες ὄνειρα γύρω γύρω μου καὶ ζοῦσα ἐγὼ μέσα· μὲ συνεπῆρανε καὶ μὲ ἀπομεθοῦσανε ὅσα πάντα σου ἔθρισκες τόσο ἔφκολα, τόσο μεγαλόφρονα, τόσο γενναῖα, γιὰ νὰ μὲ περιποιῆσαι, γιὰ νὰ μοῦ δείχνεις πὼς ὀλοένα τὴν ἔννοια μου εἶχες, ὡς καὶ στὰ τιποτένια ἐκείνα καὶ τὰ παραμικρά, πὸν ἂν ἀγαπᾷ κανεῖς, φαίνονται κόσμοι σωστοί, τὰ παραμικρά καὶ τὰ τιποτένια. πὸν κανεῖς ἀπ' ἀπτά ζῆ — κι ἀπ' ἀπτά πεθαίνει. . . . Τί χάρι πὸν σοῦ ἔχω, τί μεγάλη, τί ἀλλάγητη χάρι πὸν σοῦ ἔχω γιὰ ὅλα σου ἀπτά! Κι πὼς μπόρεσα ποτέ μου, ἀχάριστη πὸν εἶμαι καὶ κακιὰ, νὰ σοῦ ἀπαρηθῶ τίποτα, κάποτες μάλιστα μαζί σου νὰ θυμῶσω, νὰ παραπονοῦμαι, νὰ σοῦ λέω πὼς δὲ μὲ θυμᾶσαι, πὼς δὲ μ' ἀγαπᾷς; Πὼς τολμοῦσα, Κωστή μου, νὰ τὸ ξεχάσω πὼς ἐσοῦ μοῦ τὸ φανέρωσες τί θὰ πῆ καὶ τί καθαρὸ εἶναι ἢ ἐφτυχία, ἢ ἀγάπη, ἄχ! ἢ ζωὴ; Ἀγαπημένε μου, πέφτω μπροστά σου γονατιστὰ καὶ σὲ δοξάζω γιὰ τὴ γλυκύτητα ὅλη, γιὰ ὅλη τὴ μέθη, γιὰ ὅλη τὴ γὰρ πὸν ἔχυσες μέσα στὴν κερμῆνη τὴν ἱπαρξή μου. Ἦ καλὸς πὸν μοῦ ζανερῶθηκες πάντα καὶ πόσο μου σ' ἀγαπᾷ! Τὸ θυμᾶσαι; Πάντα σὲ θάμαζα γιὰ τὴν καλοσύνη σου καὶ σὲ λάτρεβα.

Ὅχ! τὰ μάτια σου τάγαθὰ πὸν χαμογελοῦσες καὶ τᾶβρεχε ἢ καλοσύνη κ' ἢ τρυφερὴ σου, ἢ φλογερὴ σου ἀγάπη! Ποῦ εἶναι, πὸν εἶναι τὰ μάτια σου νὰ τὰ πῶ; Τὰ δικὰ μου γενήκανε τόσο, τόσο μεγάλα, νὰ θλεπες. Προχτές κάποιος εἶπε γιὰ μένα: «Δὲ φαίνονται πιά στὸ πρόσωπό της παρὰ τὰ ὠραῖα της μάτια τὰ μεγάλα». Κ' ἔτσι τὸντις εἶναι. Θὰ ἤθελα νὰ μοῦ τάποφιλήσης μιὰ στερεὴ φορὰ τὰ κακόμοιρά μου τὰ μάτια, πὸν κλάιψανε τόσο καὶ τόσο πολὶ. Νὰ μπόρουσε τουλάχιστο ἀπὸ κάθε δάκρι πὸν ἔχυσεν, ὄχ! ἐσύ μου, καμιὰ χαρὰ γιὰ σένα, καμιὰ γιὰ σένα ἐφτυχία νὰ στάξῃ!

Τῆς μάννας σου τὸ χέρι, τὰ δυὸ της χέρια, μὲ σεβασμὸ, μ' ἀφίσωση, πὸν δέφτερη δὲν ἔχει, νὰ μοῦ τὰ φιλήσης. Τρυφερὰ, μὲ τὴν ψυχὴ μου ὅλη, νὰ τῆς πῆς πὼς τὴ συλλογιόμηναι. . . .

Κωστή μου, Κωστή, ἄκουσε! Ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ Ἐκεῖ πὸν ἔλεγα νὰ κλείσω τὸ γράμμα μου καὶ νὰ πάω ἴσια μὲ τὴν πόστα — γιὰτὶ ἄβριο μονάχα θὰ φύγῃ — ἔμεινε μισὴ ὥρα στὸ σοφά, ἐδῶ πλάγι, ξαπλωμένῃ, ἀκίνητη, βουθὴ, καὶ μὲ κάτι καρδιοχτύπια πὸν ἀκόμη καὶ τώρα τὰκούω, καὶ πὸν δὲν μπορῶ νὰ πάρω τὴν ἀναπνοή μου. Ἄχ! ἔλαίρεις, μὰ ἔλαίρεις τί φαντάστηκα; Φαντάστηκα πὼς ἐρχόσουνε, πὼς εἰσουνε

δῶ, πὼς θὰ χτυπήσης στὴν πόρτα, πὼς θὰ πῆς. Ἄξαρνα θάρρεψα, καὶ τὸ θάρρεψα μὲ τὰ σωστὰ μου, πὼς εἶτανε τὸ δῆμα σου, πὼς εἶτανε ἢ φωνὴ σου. . . Ἄνοιξα τὴν πόρτα, νὰ σ' ἀποδεχτῶ. Ἐστεῖτα, τὴ σφάλοῖξα κ' ἔπεσα! Μοῦ φαίνεται πὼς λιγοθυμῶσα. Ὅσα σηκώθηκα, Κωστή μου, ἔκλαψα, ἔκλαψα πὸν κόπτηκα στὰ κλάματα.

Νὰ μὴν ἔρθῃς, γιὰ τῆνομα, νὰ μὴν ἔρθῃς! Ἄδύνατο. Ἡ πόρτα δὲ θάνοιξῃ, δὲ θὰ μ' ἀφήσουνε νὰ πάω μῆτε ἴσια μὲ τὸ κατώφλι, δὲ θὰ σὲ δῶ, δὲ θὰ σ' ἀκούσω, τίποτα, τίποτα δὲ θὰ μπορέσω. Ἄχ! ὄχι, ὄχι! Νὰ μὴν τὸ βάλλω μὲ τὸ νοῦ μου τέτοιο πρᾶμα.

Κωστή μου, ἀντίο! Ἀντίο, ἐσοῦ. Ἄχ! Κωστή μου, ἐφτυχισμένους θέλω καὶ σοῦ τὸ ζητῶ, φίλε, νὰ λήσης. Μὰ μὴ μὲ ξεχάσης, ἄχ! ποτέ σου μὴ μὲ ξεχάσης, ἀκρη τῆς ζωῆς μου ἐσοῦ. τῆς ἀγάπης μου καὶ τοῦ λατρεμοῦ τῆς ψυχῆς μου. Φιλῶ τὰ χεῖλή σου, τὰ φιλω καρδιόφλογα, τὰ φιλω ἀτέλειωτα, γιὰτὶ τὰ φιλω ἀχόρταγα. Νὰ μοῦ εἶτανε μπορετὸ, στὰ χεῖλή σου ἀπάνω νὰ πεθάνω! Κωστή, Κωστή μου, σ' ἀγαπᾷ, βλογγιμένε μου ἐσοῦ.

Μα.

ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΣΤΕΡΝΟ

Σάββατο, ἢ ὥρα ἐννιά τὸ βράδι.

Χαδεμένο μου ἐσοῦ, πουλί μου, Κωστή, παντοτεινὴ μου λατρεία, τί νύχτα μαγεφαιρῆ, τί νύχτα πάγκαλη ἀπόψε! Εἶνε τῆς ἀγάπης νυχτιά. Κωστή μου κι ἀλάκραιρῃ μου πῶθω πὼς ἀλλάγητη μου λαχτάρα μὲ διαπερνᾷ καὶ πὼς λιώνω. Σ' ἀγαπᾷ, σὲ θέλω, γιὰ σένα θὰ πεθάνω. Ποῦ εἶσαι, πὸν εἶσαι; Θέ μου, πὼς σ' ἀγαπᾷ, νὰ τὸ ἤξαιρες! Πὼς ἀπλώνω τὰ χέρια μου νὰ σ' ἀνταμῶσω, νὰ πιάσω τὰ δικὰ σου!

Πέσμου, ἢ νύχτα στὴ Βενετιά, εἶναι ἀραγες ὠραῖα, εἶναι σὰν καὶ τοῦτη ἐδῶ, τὴ δικὴ μας, φωτερὴ; Δὲν μπορῶ νὰ τὸ πιστέψω. Εἶναι, πέσ μου, εἶναι σὰν τὴν ψυχὴ μου κ' ἢ ψυχὴ σου γιὰ ἔρωτα πεινασμένη; Μὲ φωνάζεις, πέσ μου, σὰν πὸν σὲ φωνάζω; Μ' ἀγαπᾷς σὰν πὸν σ' ἀγαπᾷ; Μὲ θέλεις καὶ σύ, ὅπως σὲ θέλω; Ἄχ! νὰ μπόρουσα . . . Νὰ μπόρουσα μέσα σου νὰ χυθῶ, νὰ λιώσω, νὰ πεθάνω μέσα στὴν ψυχὴ σου! . . Θεότρελά μου, Κωστή, σ' ἀγαπᾷ. Τίποτα ὅλα πᾶλλα δὲ μοῦ εἶναι, δὲ μὲ μέλει γιὰ τίποτα πῶ. Ἐσοῦ μόνος ὑπάρχεις γιὰ μένα.

Τί πανώρια ἢ νυχτιά, φίλε μου, πὸν εἶναι! Τί ἄγια ἡσυχία, τί γλύκα, τί μέθη καὶ τί γαλήνη. . . Πῆγα, προτοῦ νὰ σοῦ γράψω, καὶ κάθησα μιὰμιση ὥρα στὴν ἀμμουδιά μας κι ἀγάλια γάλια μὲ συνεπαῖρνε τὸνερό μου. Μὲ πάθος, μὲ λαχτάρα σὲ φώναζα. Καὶ μοῦ ἦρθες. Κάθησες πλάγια μου πλάγια. Στὴν πλάτη σου ἀκούμπησα τὸ κεφάλι μου, κ' ἔτσι μείναμε ἐκεῖδὰ πολλὴ ὥρα, ἡσυχιοι, ἀμίλητοι, στῆς ἀγάπης μας τὸ μεθήσι· καὶ τῆς ἐφτυχίας μας τὴ νάρκη βυθισμένοι, βυθισμένοι στὴν ἀνάμνηση τὴν οὐρανόχαρη τοῦ περασμένου μας, γλυκοῦ καιροῦ. Ἄχ! τὰ περασμένα μας! Τί θάμα σήμερα πιά, τί δύναμη παραδρωπτικὴ μπορεῖ νὰ τὴν ἀναστήσῃ;

Ἐχει ἀπόψε τὸ φεγγάρι, ἀγαπημένε, ὠραιότερες μοναδικές. Τὸ κάπασπρό του τὸ φῶς, τὸ μελαχολικό, παντοῦθε θεόλαμπρα περεχύνεται. Σὰ μάγεμα εἶναι, σὰν ὄνειρο. Σὲ συλλογιόμηναι καὶ λιγοθυμῶ καὶ μοῦ

φαίνεται. Κωστή μου, πώς λιώνω και πάω, πώς δε μπορώ πιά. Σ' αγαπώ τόσο, πού θαρρώ πώς θά πεθάνω. Έλα, έλα, ληπήσου με κ' έλα. Τά μάτιο σου έχω ανάγκη, τή φωνή σου, τά φιλιά σου, τά χάδια σου τά γλυκά. Γιατί μ' αφήνεις; Όχι! λατρεμένη μου, μή σέ μέλη και τó ξαίρω και τó νιώθω πώς μ' αγαπῆς. Καί πώς μπορεί άγάτη σαν τή δική μας νά τελειώσει; Ό θάνατος ό ίδιος είναι άνίκανος νά τήν άποσώσει. Πώς και πόσο περισσότερο άκόμη θά τήν αγαπῆς τήν καημένη σου τή Μύρρω, σά θά κοιτάται στο μνήμα της βαθιά πλαγιασμένη! Πέζ μου το, δέν είναι αλήθεια, Κωστή;

(Άκολουθεί)

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

-8-

Τήν κατόπι μέρα, 4 τού Σποριᾶ, ξεκίνησα πρωί για τó Κρουονέρι πρὸς τó Μεσολόγγι. Ένώ μπαρκαρίζομασε, χτύπησε άπρόσχετα ένας βαρκάρης τή βάρκα του στο πλεθρό τού βαποριού, κι' ό σύντροφός του φώναξε «Ρε Γιάνη, θά σπάσεις τή βάρκα!», «Καμάτια κιᾶς γίνει, απάντησε εκείνος. Μωρέ εδῶ μᾶς ξερχεται κι' εσύ για βάρκες μου μιλάς;».

Τό βατόρι μας ή Καλυδῶνα, τροχόδρομο ύποπétω άλλότες, είναι, μου είπαν, τó πρώτο πού άπόκτησε τó Άουστριακό Λόυδ, μα γερό άκόμα κόκκαλο τó γεροντάκι, μήτε μᾶς τάραξε κιᾶς φυσούσε ό άνεμος αρκετά με καλούτσικα κύματα και κατά τόν πηγαιμό και κατά τόν έρχομό. Τό πέρασμα τó χάνει σέ μιᾶ ὥρα και πέντε λεπτά.

Σ' άφτά τά νερά εδῶ έγιναν διό ναυμαχίες ιστορικές. Ή μιᾶ στα 1571 μ. Χ. όταν οι Ίσπανοί με τούς συμμάχους τους και νάβαρχο τó Γιάνη τῆς Άουστρίας κατάστρεψαν τόν Τούρκικο στόλο, ή άλλη στα 428 π. Χ. τών Άθηναίων μ' άρχηγό τó Φορμίωνα πρὸς τούς Πελοποννησιῶτες. Ή πρώτη μεγάλη μάχη με συνέπειες σπουδαῖες, γιατί διάλυσε τότες κάθε έλπίδα τών Τούρκων νά προχωρήσουν πρὸς τή δυτική Έβρώπη· ή δέφτερη μιᾶ μικρούτσικη δουλιᾶ δίχως έπιρροή άπάνω στην τύχη τῆς οίκουμένης, μήτε καν ὡς πρὸς τó άποτέλεσμα τού Πελοποννησιακού πολέμου. Ὡστόσο ό μορφωμένος κόσμος συχνότερα θυμᾶται τή μικρούλα και ταπεινή παρὰ τήν άλλη τήν ασύγκριτα πιό σημαντική. Καί πιός λόγος; Γιατί εκείνη τήν περιέγραψε ό Θουκυδίδης, ό άμίμητος ιστοριογράφος.

Ό κόσμος, ύστερα από τó Θουκυδίδη έβγαλε κάτι κολοσσιούς ιστορικούς — τόν Τάκτο, τó Saint-Simon, τó Γκίμπων, κι' άλλους — μα κανείς δέν πέρασε, λένε οι περισσότεροι ειδικοί, μήτε καν έφτασε τήν τέχνη τού Άθηναίου. Ό Μακόλης, ιστορικός πρώτης γραμμῆς ό ίδιος, καθώς και κριτικός και ποιητής και ρήτορας και νομοθέτης, όταν μιᾶ μέρα ξαναδιάβασε τó έβδομο βιβλίο τού Θουκυδίδη, ξεχείλος από ένθουσιασμό πού ήθελε ή ψυχῆ του νά μετουσίσει, άρπαξε τó κοντίλι και έγραψε τού φίλου του, τού καθηγητή Ellis κάτι τέτιο: «Ναι, σέ βεβαιώνω, αγαπητέ μου Έλλης, τίποτα δέν αξίζει όσο τó έβδομο βιβλίο τού Θουκυδίδη· είναι τó άκρο άωτο τῆς ανθρώπινης τέχνης». Θά βρείτε τó άπόσπασμα μέσα στην έγδοση τού Classen μπροστά στο έβδομο βιβλίο. Καί πρόσθεσε ό Μακόλης μιᾶ άλλη φορά πώς

μπορούσε ίσως νά φανταστεί ένα δέφτερο Όμηρο ή και δέφτερο Σεξπῆρο, όμως όχι πιά άλλο Θουκυδίδη. Ό Πλούταρχος πάλι μέσα στο Βίο τού Νικία λέει κάτι σαν τέτιο, πώς δηλαδή δύσκολο νά ξαναδηγηθεῖς ύποφερατá ότι μιᾶ φορά καταπίστηκε ό Θουκυδίδης. Ὡς πρὸς τήν ουσία, ό Γρότες, άλλος κολοσσός, λέει, νομίζω, πώς τó μέρος τῆς Ιστορίας τó καλύτερα γνωστό μας, είναι τά εἴκοσι τόσα χρόνια τά ιστορημένα από τó Θουκυδίδη. Μα ὡς πρὸς τούτο δέν είμαι βέβαιος, γιατί, ξαναπαρόντας πέρου για τó χωρίο διαστικά, δέν καθόρθωσα νάν τó ξηχνάσω. Δέν έλειψαν έννοείται μήτε οι αντίθετοι. Ένας Άγγλος δέν είναι τώρα πολλά χρόνια μᾶς έγραψε έναν δόκλιηρο τόμο με τόν τίτλο Thucydides Mythistoricus, γιατί μερικοί φαίνεται προτιμοῦνε φήμη ὡς Δόν Κιχότοι παρὰ τó νά άγνοεῖ ό κόσμος τήν ύπαρξή τους. Βρέθηκε άκόμα και ένας κάποιος Διονύσιος από τήν Άλικαρνασό, νά ψέξει, αλλά σχολαστικός άπότς από τή φυλή τών Χαντζηδάκων και Λεβιδάϊων και Σκιαδων, ανθρώπων πού κατά τή γνώμη τού Ρενάν (Βίος τού Ίησού σελ. 216) φυσικό τους είναι νά κλείνουν τó νοῦ πρὸς ότι άβρό, νά μὴν αφήνουνε σέβας παρὰ για τίς δύσκολες παιδιαροσίνες όπου κατάτριψαν τή ζωή τους και πού τίς θεωροῦνε φυσική ένασχόληση τών ανθρώπων ὅπου επαγγέλλονται τούς σπουδαίους. Έγώ τίποτα καλλιτεχνικό δέ χάρηκα στη ζωῆ μου τόσο πολὺ όσο τó βιβλίο πού γοήτεψε και τó Μακόλης, μήτε με συγκίνησε άλλο τίποτα τόσο βαθιά, έ. Ξόν ίσως ή Déhâcle τού Ζόλα, στο μέρος όπου ύστερα από τόσα άπανωτά δεινά πέφτουν και σπῶν οι Γερμανικές ὀδίδες μέσα στο Γαλλικό νοσοκομείο.

Άς δοῦμε τώρα πώς έγινε ή ναυμαχία τού Φορμίωνα, και καλύτερα ὡς τή δηγηθῶ με τά λόγια τού Θουκυδίδη από τó δέφτερό του βιβλίο, κεφ. 83.

«Τό άλλο ναυτικό τó από τήν Κόρθο και τούς άλλους συμμάχους τού Κρισαικού κόλπου, πού έπρεπε νά προστεθεῖ στοῦ Κνήμιου, δέν πρόφτασε, παρὰ αναγκάστηκαν οι Κορθοί κι' οι σύμμαχοί τους νά ναυμαχήσουν πρὸς τó Φορμίωνα και τά εἴκοσι Άθηναῖα καράβια πού φρουρούσανε στη Νάφακτο. Γιατί ό Φορμίοντας, όταν άφτοι έβγαϊναν ὄξω από τόν Κρισαικό κόλπο, τούς είχε καιροφυλάχτησει, θέλοντας νάν τούς έπιτεθεῖ ὄξω στην άπλοχωριά. Εκείνοι προχωροῦσαν όχι με ιδέα ναυμαχίας, παρὰ οργανωμένοι πρὸς στρατιωτικό πόλεμο πέρα στα μέρη τῆς Άκαρνανίας, μήτε φαντάστηκαν πώς θά τολμοῦσαν οι Άθηναῖοι με τά εἴκοσι τους καράβια νά βαρέσουν τά λικά τους τά σαράντα έφτά. Όταν ὁμοις τούς έβλεπαν πώς ακολουθοῦσαν απ' αντίκρου ένῶ άφτοι έλαμναν κοντά στην Ξηρά, και έπειτα διαβαίνοντας από τήν Πάτρα πρὸς τήν άντεκωννή ήπειρο για τήν Άκαρνανία, τούς παρατήρησαν πώς από τή Χαλκίδα και τόν Έθνηο ποταμό κατέβαιναν πρὸς τó μέρος τους, και τούς πήραν είδηση άν και άφτοι ξεκίνησαν κρυφά νύχτα, τότες πιά αναγκάζονται νά πολεμήσουν καταμεσῆς στο πέρασμα.

Έκεί οι Πελοποννησιῶτες παράταξαν τó στόλο τους έναν κύκλο, όσο μεγάλος μπορούσε νά γίνει δίχως νά παραχωρεῖ διόδο, τίς πρώτες πρὸς τά ὄξω, τίς πρῶμες πρὸς τά μέσα, τοποθετώντας στο κέντρο τά φορητά ὄσα τούς συνόδεθαι, μαζ και πέντε πολεμικά τά πύο γλιγορά με σκοπό νά τρέχουν(1) άφτά από κον.

(1) Τό κείμενο έκπλέοι εν. Γράφει επιπλέον.

τά όπου τυχόν ήθελε προσβάλει ο όχτρος. Οί 'Αθηναίοι πάλι τάχτηκαν γραμμή ένα ένα καράβι, κι' άρχισαν να λάμινουν γύρω τους και νάν τους πυκνώνουνε σε μικρό χώρο (2), δίνοντας την ιδέα πώς θα χτυπήσουν έφ'τός- ο Φορμίωνασ όμως είχε προστάξει να μὴν έπιτεθοῦν πριν ο ίδιος δώσει το σημάδι. Γιατί έλπιζε πώς δέ θα σταθεί ή παράταξη τους, όπως στέκει παράταξη πεζικού στην Ξηρά, παρά πώς τα πολεμικά θα πέσουν άπάνου το ένα στ' άλλο με συνταραγμό από τα φορηγά, και πώς, αν φυσήσει από τον Κρισάρδο κόλπο ο άνεμος που καρτερώντας τον έλαμνε γύρω και πού συνήθιζε να πιάνει κατά την άδηή, πώς δέ θα σταθοῦνε μιά στιγμή ήσυχοι. Νόμιζε κιόλας πώς στο χέρι του εΐτανε να άρχισει προσβολή όταν ήθελε, αφού τα καράβια του έτρεχαν καλύτερα, και πώς εκείνη την ώρα τα άποτελέσματά της θα βγοῦνε λαμπρότερα. Έτσι, άμα κατέβηκε το άεράκι, και τα καράβια, όντας ήδη πυκνωμένα, έμπαιναν σε συνταραγμό ένεκα και ο άνεμος και τα φορηγά που τους ένοχλοῦσαν, κι' άρχισαν να τσουγκρίζουν τα καράβια και οι νάυτες με τα κοντάρια να σπρώχνονται, και από τη βουή και το αντίφύλαγμα και τις βλαστημίες δέν άκουγαν τίποτα, ούτε διαταγές ούτε άξιωματικούς, μήτε κυβερνοῦσαν τα καράβια σωστά όπως τους οδηγούσαν οι πλοίαρχοι, όντας ναφτικοί άπειροι κι' άνίκανοι μέσα στην τρικυμία να παίξουν τα κουπιά, τότες πιά μ' άφτη την έφκαιρία δίνει ο Φορμίωναs το σημάδι, και θαρώντας τους οι 'Αθηναίοι βουλιάζουν πρώτα μιά από τις ναβαρχίδες, έπειτα απομάχισαν και τα άλλακαράβια όπου κι' αν τραβοῦσαν και τους έφεραν σε τέτοια ταραχή ώστε κανείς τους πιά να μη συλλογιέται αντίσταση, παρά δρόμο προς την Πάτρα και τη Δύμη της 'Αχαΐας. Έτσι οι 'Αθηναίοι καταπόδι τους τσάκωσαν δώδεκα καράβια, παίροντας και τους πιδ πολλούς τους άντρες, και τότες τραθήξαν προς το Μαλίνκιο. Έκει έστησαν τρώπαιο άπάνου στο Ρίο κι' άνάθεσαν ένα καράβι στον Ποσειδώνα, έπειτα γύρισαν πίσω στη Νάφακτο.

Κατόπι έγινε και δέφτερη ναυμαχία των είκοσι 'Αθηναϊκών καρabiών προς πενήντα έφτά, όπου ύστερα από ήττα στην άρχή νίκησαν στο τέλος πάλι, και τη δηγάται ο Θουκυδίδης επίσης, με λίγα λόγια, όπου βλέπεις καθαρά τί και πώς έτυχε. Όταν τελεφταῖς διάβαζα το βιβλίο του Λουδενδορφ, περίεργος να μάθω τί έτυχε στη μεγάλη μάχη του Tannenberg, δέν κατόρθωσα να βγάλω μήτε γιατί νίκησαν οι Γερμανοί, μήτε γιατί νικήθηκαν οι Ρώσοι. Και μου θύμισε τί έγραψε ο Rochefort στην άρτοβιογραφία του, δηλαδή πώς ποτές του δέν κατάλαβε τίποτα άλλο από περιγραφή μάχης παρά τούτο- αν τρώς περισσότερες από όσες δίνεις, την παθαίνεις, αν δίνεις περισσότερες από όσες τρώς, νικάς.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

(2) Το κείμενο προσθέτει εν χορ ή άει παραπλέοντες, που δέ μπορεί να είναι σωστό.

ΚΑΤΟΥ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ

Κάτου στ' 'Α-Γιαννιού τον κάμπο στοῦ γιαλού τ' άμ-
(μουδερό,
— "Ωχ, ψυχή μου, το θυμάσαι τ' όμορφο ξακκλήσι;—
Μακροροχύτες Νεραΐδες, μιά φορά κ' έναν καρό,
τρέχαν στο γλυκό νερό, για την πλύση.

Και καληώρα, σαν και τώρα, σουρόπωμα του δειλινοῦ,
κι από ρόδα κι από γιούλια φύλλα είχαν μαδήσει,
σκόρπια φύλλα είχαν γιομίσει τα θεμέλια τούρανου,
στis κορφοῦλες του βουνου: κεί στή Δύση.

Τι χαρές και δροσογέλια, τί φωνές και τί γιορτή,
στ' 'Αη-Γιαννιού τέρημοκλήσι: Πάνω στην πεζούλα
τραγουδοῦσε μιά μικρούλα ξαπλωμένη άναγυρτή,
«Κάτου στο γιάλο κοντή... Νεραντζούλα...»

ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ

"Ελα πάλε όπως και πρώτα κάτω από την περγουλιά,
τώρα που μακριά στη χώρα άνάμανε τα φώτα
τώρα που δέ βλέπει ο ένας του άλλου τίσπρα τα μαλ-
(λιά,
έλα δός μου δυο φιλιά! σαν και πρώτα.

Λέν' απόψε μεσονύχτι κι ανασταίνονται οι νεκροί,
"Ακου πώς άχει ή καμπάνα στην πνοή του Νότου-
Κάθε πεθαμένος, λένε, τέτοια νύχτα καρτερεί
να πετάξει το βαρύ σάβανό του.

"Ελα, δός μου δυο φιλιάκια, και ποιός ξαίρει αν ει-
(γραπτό,
— Ψυχοσάββατο ει'ν' απόψε, των νεκρών γιορτάσι —
Κάτι πούχουμε θαμένα μην αναστηθεί κι αυτό,
και του πόθου το ποτό, μās κεράσει.

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ (Αούρας)

"Όσοι έγγράφουν ένα συνδρομητή στο
«Νουμά» παίρνουν για δώρο 5 δρχ. βιβλία
από τις εκδόσεις του «'Αθην. Βιβλιοπωλείου».

"Όσοι έγγράφουν 2 συνδρομητές στο
«Νουμά», παίρνουν για δώρο 10 δρ. βιβλία
από τις εκδόσεις του «'Αθην. Βιβλιοπωλείου».

'Ανάλογα παίρνουν όσοι έγγράφουν τρεις
και περισσότερους.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τους συνδρομητές των επαρχιών και του έξωτε-
ρικού που καθυστροῦνε τη συντρομή τους,
να μās την έμβάσουν το γληγορότερο, για
να μη βρεθοῦμε στη δυσάρεστη θέση να πά-
ψουμε να τους στέλνουμε το φύλλο.

X. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 Εκδότης και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυκοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑ, Σοφοκλέους 3, ΚΟΡΗΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά την Ελλάδα	δρ. 25	τό χρόνο
	» 13	τό εξάμηνο.
	» 7	τό τρίμηνο.
Γιά την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	τό χρόνο
	£ 0,10	τό εξάμηνο
Γιά την Αμερική	\$ 5	τό χρόνο
	\$ 3	τό εξάμηνο

Και γιά τὰ ἄλλα μέρη ἀνάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ μ' ευχαρίστηση τὸ μανιφέστο τῆς Σοσιαλιστικῆς Φοιτητικῆς Ἐνώσεως γιά τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας κ' εἴμαστε ἀπόλυτα σύμφωνοι μὲ τὴ γνώμη τῆς, πού και μεις πολλές φορές τῆς κηρύξαμε στό «Νουμά», πὼς τὸ γλωσσικὸ ζήτημα τότε μόνο θὰ βρεῖ τὴν ἀξία και ὀριστικὴ του λύση, ὅταν ὁ λαὸς τὸ υἰοθετήσῃ και τὸ κάνει ἕνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ζητήματά του. Οἱ μέσες λύσεις ὄχι μόνο δὲ διευκολύνουν τὸ ζήτημα, μὰ και ζημιώνουν ἀπειρα ὅπως τὸ ἐξηγήσαμε ἄλλοτε. Κι ὁ «Ριζοσπάστης» δημοσίευε ἕνα παλληκαριστὸ ἄρθρο γιά τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας, πὼς βάζει τὰ πράματα στὴ θέση τους, ὅπως εἶναι. Μὰ και ἡ Φοιτητικὴ Ἐνωση και ὁ «Ριζοσπάστης» γιά τὸ τέλος πάντων δὲ θέλουν νὰ νιώσουν ἕνα ἀπλοῦστατο ζήτημα, πὼς ὅλη ἡ επιχειρηματολογία τους πᾶει χαμένη, ὅσο δὲν ἔρχεται τὸ παράδειγμα τὸ ἴδιο γιά νὰ τῆν δυναμώσῃ; Τί θάνατά ἔχετε στοὺς καθαρειουσῖανους ὅταν σᾶς παρουσιάσουν τὰ ἄρθρα σας, τὰ περιοδικὰ σας, τὰ μανιφέστα σας, πὼς εἶναι ὅλα ἢ σὲ καθαρειούσα βαρβάτη ἢ σὲ μυχτὴ τρισεχέ ρότερη; Ἀφοῦ εἶναι τόσο καλὴ και ἀξία ἡ δημοτικὴ, γιά τὴν δὲν τῆν γράφετε οἱ ἴδιοι; Ἀφοῦ εἶναι ἡ μόνη κατὰλληλὴ γιά νὰ μορφωθεῖ ὁ λαός, γιά τὴν ὁ λαὸς τῆν ἀποκρούει; Ἀφοῦ μόνο μὲ τὴ δημοτικὴ μπορεί νὰ ξυπνήσῃ, γιά τὴν ματασπονεῖτε νὰ τὴν ξυπνήσετε μὲ τὴν καθαρειούσα πὼς τῆν ἴλατε και τῆν γράφετε; Αὐτὰ θὰ σᾶς ρωτούσαν οἱ καθαρειουσῖανοί. Και ὅς ὁμολογήσουμε τὴν πικρὴ ἀλήθεια, δὲ θὰ εἶχατε τίποτα νὰ τοὺς ἀπαντήσετε.

ΩΡΓΙΑΣΑΝΕ πάλι τὰ κουτάκια κ' οἱ κουμπάρδες γιά τοὺς τραυματίες τοῦ πολέμου, γιά τὸ κερὶ τοῦ στρατιώτη, γιά τὴν κάλτσα του, γιά τὴ φλάνελα του, ἀκόμα και γιά τὸν Ἅγιο Παντελεήμονα. Ἔτσι ὅλη ἡ Ἑλλάδα μεταβλήθηκε σ' ἕνα ἀπέραντο φτωχοκομεῖο, ὅπου πατρίδα και θρησκεία ζητοῦνε ν' ἔχουν με τὴ ζητιανεία. Τὸ ἀνήθικο αὐτὸ ἔθιμο εἶναι καρὸς νὰ πάψῃ γιά τὴν ρεζιλεύει τὸν τόπο μας. Ἀνήθικοι εἶναι και αὐτοὶ πὼς δίνουν τὸν ὄβολό τους, και αὐτοὶ πὼς βγαίνουν νὰ τὸν ἐζητήσουν. Ὁ ἕνας γιά τὴν πιστεύει πὼς μὲ λίγες δεκάρες ἢ λίγα μονόφραγκα μπορεί νὰ ξοφλήσῃ τις μεγάλες του ὑποχρέωσεις πρὸς τοὺς τραυματίες, πὼς σακατευτήκανε γιὰ χάρτη του, ἢ πὼς μπορεί νὰ στηρίξῃ τὴ θρησκεία μὲ φιλάνθρωπικὲς ἀγορὲς και ξεστσίλωτα γελία και τραβήγματα τῶν διαβατῶν. Οἱ ἄλλες, οἱ φιλάνθρωποι κυρίες, πὼς γυρίζουν με τὰ περιβραχιόνια, σὰν ἐπιστρατευμένοι τροχιδορομικοὶ, δὲν ἔχουν παρὰ νὰ περιορίσουν λίγα τὰ ἀτομικά τους ἔξοδα, γιά νὰ μαζέψουν ἴσο και ἀνώτερο ποσὸ ἀπ' ὅ,τι μαζέψανε ἐνοχλώντας τὸν κόσμο. Πότε θὰ νιώσουμε πὼς τὸ χρέος γιά τὴν πατρίδα και τὴ θρησκεία, γιά ὅσους θέλουν νὰ εἶναι πατριώτες ἢ θρησκοὶ, ἐπιβάλλει θυσίες, σκληρὰ καθήκοντα, στήσεις, ἀνάλογες με κείνες πὼς ὑποφέρουν ὅσοι βρίσκονται στὸ μέτωπο τῆς στήγμῃ πὼς οἱ φιλάνθρωποι κυρίες εἶναι καλοκαθημένες σ' ἕνα τραπέζι τοῦ Ζαχαράτου ἢ στὸ πεζοδρόμιο τοῦ ξενοδοχείου τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας. Και στὰ τελευταία οὔτε οἱ τραυματίες βοηθοῦνται, οὔτε οἱ ἐκκλησιᾶς χιλζονται με τις πενταροδεκάρες. Ἄν ὁ πάρεχῃ ἀληθινὸ πατριωτικὸ ἢ θρησκευτικὸ αἴστημα, δὲ χρειάζονται ἔρανοι. Ἄν πάλι δὲν ὑπάρχει, δὲν μπορεί νὰ δημιουργηθεῖ με τοὺς δίσκους τῆς ζητιανείας.

ΒΓΑΙΝΟΥΝΕ, βγαίνουν, ὀλοένα και βγαίνουν κοινούγια διβλία, Σωστὴ ἐπαθμία διβλιών. Ὁλη ἡ ἐκδοτικὴ καθυστέρηση τῶσαν και τῶσαν χρόνων, ζηταῖ τὴν νὰναπληρωθεῖ με μιὰ διαστικὴ προσφορὰ διβλιών. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ, ἀντὶ νὰ μᾶς ἐνθουσιάσει, μᾶς γεννίει μελαχολικὲς σκέψεις. Γιά τὴν βλέπουμε και σ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν ἴδια τσαπατσουλασύνῃ, τὴν ἴδια ἀφροντισιὰ πὼς εἶδαμε και με τὴν διβλιωθῆκη τοῦ Φέξη. Καυιὰ γενικὴ φιλοσοφικὴ ἢ κοινωνιολογικὴ ἀρχὴ, κανένα ξεδιάλεγμα, καυιὰ προσοχὴ στὴ γλώσσα, στὸ δούλεμα. Ὅποιος ἔχει κάτι, τὸ τυπώνει με τὴ μεγαλύτῃ ἐνδοκία. Συλλογιόμαστε με λίγη, πὼς ἕνας εἰσυνειδητός και καλοφροσινμένος ἐκδοτὴς θὰ μπορούσε νὰ γοσομοποιήσῃ αὐτὸ τὸ ρεῦμα τῶν ἀναγνωστῶν πὼς ἀγορσε νὰ υποσώνεται, πὼς θὰ μπορούσε νὰ τὸ καθοδηγήσῃ πρὸς ὠριμότερες γατεῦθυτες, σηματοῖζοντας σιγὰ σιγὰ ἕνα θεμέλιο γιά τὴν μόρφωση μιᾶς φωτισμένης κοινῆς γνώμης. Βέβαια δὲ θέλουμε νὰ πῶμε πὼς δὲν ὑπάσχουν και τιμητικὲς ἐξαιρέσεις. Κ' ἴσια ἴσια γι' αὐτοὺς πὼς δὲν ἐπιζητοῦνε τὸ ἀπλοῦ ἐμπορικὸ κέρδος, παρὰ ἐπιτυνεῖνται ἀπὸ κάποια ἀνώτερη φιλοδοξία, χαράζουμε τις λίγες αὐτὲς γραμμὲς, γιά νὰ τοὺς δώσουμε ἀφορομὴ νὰ σκεφτοῦνε με ποιὸν τρόπο εἶναι δυνατὸ ἢ ἐμπορικὴ ἀνάγκη νὰ συμβιβαστεῖ με τὴ φιλολογικὴ και κοινωνικὴ εἰσυνειδησία, ὅπως γίνεται και με τοὺς ἐκδοτικούς ὀλοους τῆς Ἑδράτης.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΒΙΚΤΩΡΑ ΠΑΝΙΝ : *Ἡ δύσκολη ὥρα, ρομάντζο 1920.*

Τὸ βιβλίον τοῦ Ρούσσου συγγραφέα Βικτώρα Πανίν, μὲ τὸν τίτλον «Ἡ δύσκολη ὥρα», μεταφρασμένο γερμανικὰ ἀπὸ τὸν A. Rückward, μᾶς χαρίζει ἕναν καθρέφτη, ὅπου μποροῦμε νὰ ἰδοῦμε τὴ ζωὴ τῆς σημερινῆς Μποσεβικικῆς Ρωσίας, ὄχι μὲ τὸ πρίσμα ποὺ βλέπουνε τὴ ζωὴ αὐτὴ οἱ ἄνθρωποι τοῦ παράνομου κέρδους ἢ τῆς προκατάληψης, οὔτε μὲ τὰ μάτια τῶν ἰδεοληπτῶν δραματιστῶν ἐνὸς ἀνύπαρχτου σήμερα Μποσεβικικοῦ παράδεισου, παρὰ μὲ τὰ μάτια ἐνὸς ἀμερόληπτου, ψυχροῦ παρατηρητῆ, ὠπλισμένου μὲ βαθὴ φιλοσοφικὸν νοῦ καὶ βαθιὰ ἀντικειμενικὴ παρατήρηση.

Τὸ βιβλίον τιλοφορεῖται ρομάντζο. Ἀκριβέστερα, μποροῦσε νὰ ὀνομαστῆ « ἐλλίδες ἡμερολογίου ». Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν 16 Αὐγούστου καὶ τελειώνει στὴν 19 τοῦ Φεβρουαρίου. Μέσα στὸ χρονικὸ αὐτὸ διάστημα ὁ συγγραφέας μᾶς παρουσιάζει διάφορα ἐπεισόδια ποὺ δὲν ἔχουν καὶ τόσο βαθιὰ ἐσωτερικὴ σύνδεση πάντα τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο, μὰ ποὺ ὅλα ἐνώνονται στὴν κοινὴ προσπάθεια νὰ καθρεφτίσουνε τὴ Ρούσικη ψυχὴ, ὄχι μόνον στὴν ἐπιφανειακὴ τῆς ἐμφάνιση, παρὰ στὴν ἀληθινὴ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπόστασης, διαμορφωμένη ἀπὸ λόγους ἱστορικοῦς, φυλετικούς, κοινωνικοῦς καὶ φιλοσοφικοῦς. Τὸ ἔργον ἔχει πῶς πολλὴ σημασίαν φιλοσοφικὴ καὶ ψυχολογικὴ. Εἶναι μιὰ βαθιὰ ἀνάλυσις τῆς περιέργου Ρούσικης ψυχῆς, μὲ τὴν αἰώνια τάσιν τῆς πρὸς τὸ μυστικιστικὸν καὶ τὸ ἀπόλυτον καὶ τὴν ὁρμὴν τῆς πρὸς τὸ πάθος καὶ τὴ θυσίαν, ἀπὸ ἄνθρωπον ποὺ δὲν ἀγωνίζεται οὔτε νὰ ἐξωραΐσῃ οὔτε νὰ ἀποκρύψῃ τίποτα ἀπὸ τὴν ὀμὴ πραγματικότητά, ὅπως παρουσιάζεται στὰ μάτια καθὲ ἀμερόληπτου παρατηρητῆ ποὺ ξαίρει νὰ βλέπῃ μέσα στὴν μυστικὴν πτυχὴ τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς.

Τὸ ἔργον ξετυλίγεται μέσα σὲ μιὰ ἀτμοσφαιρὰ οἰκογενειακῆς τρυφερότητας καὶ ἀθλιότητος. Ὁ Νικόλας Πέτροβιτς, ὁ ἥρωας τοῦ ἔργου, εἶναι ἕνας διάσημος συγγραφέας, ποὺ ἔχει πᾶς κερδίσει τὴ δόξαν καὶ τὸν πλοῦτον. Ὅλοι τὸν ἀναγνωρίζουνε ὡς ἕνα μεγάλο γνώστη τῆς ζωῆς, ἕνα λεπτὸν ψυχολόγον, ποὺ τὸ διαπεραστικὸν τοῦ μάτι τρυπῶνε μέσα σὲ ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς ζωῆς. Σὰ γυρίζει ἀπὸ τὸ μέταπον, ποῦ εἴτανε χροῖνα στρατιώτης, βρίσκει μέσα στὸ σπῆτι τοῦ μιὰ βαρῖὰ ἀτμοσφαιρὰ. Τὸ κορίτσι τοῦ βρίσκειται σὲ μιὰ ψυχρότητα πρὸς τὴ μητέρα του, ἢ γυναῖκα του τοῦ φαίνεται ἀποκρουστικὴ μὲ κάτι τὸ ὑποπτικὸν ποὺ διακρίνεται ἀπάνου τῆς. Κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα ἡ δυσκολία τῆς ζωῆς. Στὸ σπῆτι τρέφονται μὲ ἕνα εἶδος νερόσουπας καὶ τὸ ψωμὶ μοιράζεται μὲ τὸ διαβήτη. Στὴν πόλιν βασιλεύει μιὰ θάρις, ἄγρια ἡσυχία. Κάθε μέρα ἀκούγονται ντουφεκιές καὶ κανονιές σὲ διάφορες συνοικίες, κ' ἡ κυκλοφορία στοὺς δρόμους εἶναι δύσκολη κ' ἐπικίντη.

Ὁ Νικόλας Πέτροβιτς, ποὺ ζοῦσε πρῶτα μὲ τὰ ἐισοδήματα τῶν βιβλίων του μιὰ ζωὴν πλοῦσια, τώρα βλέπει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὑποχρεωμένου νὰ τρέφεται μὲ μιὰ νερόσουπα καὶ νὰ δοκιμᾷ τὴν σιωπηλὴν τραγωδίαν τοῦ μικροῦ Βόβα, τοῦ παιδιοῦ του, ποὺ τὸν κοιτάζει πάντα λαμάργα στὰ μάτια. Μὰ εἶναι μέσα στὸ σπῆτι μιὰ ψυχὴ ποὺ ἀγρυπνεῖ γιὰ τὸ Βόβα. Εἶναι ὁ «Κα-

λὸς ἄνθρωπος», ἕνα εἶδος πορτιέρη, φροντιστῆ, ἕνας τύπος γέρου Ρούσσου φιλόσοφου, γιομάτου καλοσύνης, ποὺ δὲ δυσκολεῖται νὰ προσφέρει κι αὐτὸς τὸ κομμάτι του, γιὰ νὰ γιομίσει τὸ στομαχάκι τοῦ μικροῦ Βόβα. Ἡ μορφὴ τοῦ γέρου αὐτοῦ περνᾷ σὲ ὄλο τὸ ἔργον ὡς ἡσικος, σκορπίζοντας μιὰν ἄγρια καλοσύνη μὲ τὴν φιλοσοφικὴν του ἐγκαρτέρηση.

Οἱ μαθητὲς κάποιος ἀνώτερης σχολῆς ἐπαναστατοῦνε ἐναντὶα στὰ Σοβιέτ κ' ἡ ἐξουσία τοὺς πολιορκεῖ στὸ χτίριον τῆς σχολῆς, ὅπου εἶναι ὄχι ἀπορρομμένοι, καὶ τοὺς χτυπᾷ μὲ κανόνια. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ νέοι εἶναι καταδικασμένοι σὲ σίγουρον θάνατον. Ἡ κρεμάλτ τὸς καρτερεῖ σὲ λίγο. Αὐτὴ ἡ σκέψις τοῦ γενναίου τῆς φρικῆς. Πηγαίνει ὁ ἴδιος ἀντιπρόσωπος τῶν Σοβιέτ, στοὺς ἐπαναστάτας ἀντιδραστικούς, γιὰ νὰ τοὺς συμβουλέψῃ νὰ παραδοθοῦνε. Παρουσιάζεται μέσα στὴν σάλα, ὅπου εἶναι συγκεντρωμένοι οἱ ἐπαναστάτες, καὶ ἀρχίζει νὰ τοὺς βγάζῃ λόγο. «Ὁ ἄνθρωπος, τοὺς λέει, ἔχει ἱερὸν δικαίωμα νὰ ζεῖ, εἶναι κακούργημα νὰ σπρώξῃ χειρὶς τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν βία στὸ θάνατον. Πατριδία, πατριωτισμὸς δὲν εἶναι τίποτις ἄλλο παρὰ ἕνας ἄτιμος ὑπνωτισμὸς ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τοὺς χροῦστασμένους γιὰ νὰ σπείρουνε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους τὴν ἔχθρα καὶ τὸ μῖσος. Γελοῦνται ὅσοι νομίζονε πὼς πεθαίνοντας κερδίζουνε τὴν ἀθανασία. Ποιὸς συλλογιέται σήμερα τοὺς στρατιώτες τοῦ Μεγαλέξαντρου, τοῦ Καίσαρα, τοῦ Ἀττίλα; Ποιὸς λυπᾷται τοὺς ἀνθρώπους ποὺ πεθάνανε, χωρὶς νὰ ξαίρουνε γιὰτί; Πεθάνανε μόνον γιὰ νὰ χαρίσουνε τὴν δόξαν στοὺς ἀρχηγούς τους, ποὺ αὐτοὶ τοὺς δολοφονήσανε. ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἀπόμεινε τίποτα, μόνον ἡ δόξα τῶν ἀρχηγῶν ἀπόμεινε». Ἐνας τὸν ἐδιακόπτει: «Προδότη, ψεύτη, ἐσύ ὁ ἴδιος στὰ βιβλία σου δὲ μᾶς ἐγραψες, πὼς ἡ ἀγάπη στὴν πατριδία εἶναι ἄγια; δὲ μᾶς ἐγραψες θαυμαστὰ τοὺς ἥρωες; πολλοὶ ἀπὸ μᾶς ἀπὸ τὰ βιβλία τὰ δικὰ σου παρακινήθηκαν πρὸς τὸ θάνατον». Ὁ Νικόλας Πέτροβιτς ταραγμένος ἀπὸ τὴν σκληρὴν αὐτὴν διακοπὴν, ἔτοιμος νὰ λιγοθυμήσῃ, κατεβαίνει ἀπὸ τὸ θῆμα μέσα σ' ἕναν τρομερὸν θόρον.

Μιὰ μέρα βρίσκει μέσα στὴν κάμαρά της τὴν γυναῖκα του στὴν ἀγκαλιὰ ἐνὸς ἄλλου. Ἔτσι οἱ παλιές ὑποψίες του ἐπαληθεύουνε. Στὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἡ γυναῖκα του εἶχε πάρει τὸν κακὸν δρόμον. Ὁ πόλεμος ἔφερε μιὰ γενικὴ ὄλιχη καὶ ἡθικὴ ἐξάρθρωση. «Ὁ σημερινὸς γάμος, λέει ὁ ἴδιος, εἶναι μιὰ δημοσία πορνεία, ἡ οἰκογένεια ἕνα μορνετῆλον μὲ σκῆμα μιᾶς ἄμορφης βύλλας».

Τί πρέπει νὰ κάνει τώρα; Νὰ τὴν σκοτώσῃ; Νὰ τὴν διώξῃ; Δὲν κάνει οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο. Σιωπᾷ, οὐσιαστικὰ χωρισμένος ἀπὸ καιρὸ ἀπὸ τὴν γυναῖκα του, ὅσο ποὺ μιὰ μέρα μ' ἕνα γραμματάκι ἡ γυναῖκα του τὸν πληροφορεῖ πὼς ἀφίνει τὸ σπῆτι.

Ἡ ἀτμοσφαιρὰ τοῦ σπιτιοῦ γίνεται τώρα πῶς βαρῖα. Κρού, γιὰτί δὲν ὑπάρχουνε τὰ μέσα γιὰ ζέσταμα, πεῖνα. Ἡ μεγαλύτερὴ τοῦ κόρη, ἡ Νούσσα, βγαίνει τώρα πολὺ συχνὰ ἀπὸ τὸ σπῆτι. Μήπως πρόκειται κι αὐτὴ νὰ ἀπολυθῆσῃ τὸν δρόμον τῆς μητέρας της; Ἡ σκέψις κ' ἡ μελαγχολία γιὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ρωσίας τοῦ βαρῖανει τὴν ψυχὴν. Ἐνας ποὺ ἔρχεται νὰ τὸν ἐπισκεφτεῖ στὸ σπῆτι του, τὸν δεβαιώνει πὼς 90 ὁ οἱ σοσιαλιστὲς εἶναι, ἅμα τοὺς κοιτάξῃ κανεὶς ἀπὸ κοντὰ, λακωνικοὶ, ληστὲς, δολοφόνου, κι αὐτοὶ θέλουνε τώρα νὰ κυβερνήσουνε τὴν Ρωσία! Τὸν ἀφήνει νὰ λέει, νὰ λέει. Ὑστερα τοῦ ἀπαντᾷ, ἀνάμεσα σὲ

άλλα πολλά : «Τί χρειάζονται οι καινούριοι πόλεμοι, τί χρειάζονται οι καινούριες αιματοχυσίες ; Η ζωή πρέπει να πλαστεί, και στο χτίσιμό της έχει ο καθένας τη θέση του, δίχως πόλεμο. Οι άνθρωποι χρωστούνε όλοι, σαν άπλοι εργάτες, να δουλέψουνε για τους ξυπνήσουνε τη συνείδηση της λευτεριάς και του Άνθρωπισμού. Για να γίνει αυτό, δε χρειάζεται κανένα πρόγραμμα. Χρειάζεται μόνο βαριά δουλειά, ροζάρικα χέρια, πρόσωπα που να στάζουνε ιδρώτα, και προπάντων, αιομικό παράδειγμα. Άνθρώποι που ή καρδιά τους είναι γιομάτη Μίσος και Άδιαλλαξία, δεν μπορούνε να γίνουνε απόστολοι της Άγάπης και της Λευτεριάς»

Η ζωή του παρουσιάζει τώρα ένα σωρό ήθικά προβλήματα, που δεν τα είχε ως τώρα συλλογιστεί. Μια ψευτιά ανακαλύφτει μέσα στα έργα του. Η ζωή δεν είναι όπως την ζουγράφισε στα βιβλία του. Μεγάλος του δάσκαλος στέκεται ή Πείνα. Αυτή του άνοιγει τα μάτια. Τώρα που κι αυτός ο ίδιος άρχισε να πεινάει, αυτός που είχε ζήσει με βασιλική άνεση, άδιαφορώντας για τα μελεούνια των πεινασμένων, τώρα μπαίνει στο βαθύτερο νόημα της ζωής. Λέει «Πείνα ! Έσύ είσαι ή καρπόφορη, ή ακατάληφτη μαστίγια. Σε καταριέμαι. Πόσο δάκρια, πόσο αίμα, πόση δυστυχία ξεφερεις στον κόσμο. Καμιά δικαιοσύνη δε θα βασιλεύει ποτέ σ' αυτή τη γήινη κοιλάδα του κλαυθμούνα, όσο έσύ δεν αφανιστείς ! Πείνα ! Έσύ είσαι ο Θεός μου, Ήδίκητής και Δίκαιος, γονατίζω μπροστά σου, γιατί έσύ, έμένα, τον τυφλό τώρα στα γερωατιά, μου άνοιξες τα μάτια. Ένωσα τους ανθρώπους και τον Κόσμο, κατάλαβα πόσο μεγάλο έγκλημα έκανα έγώ ενάντια σε εκατομμύρια ανθρώπινες ύπαρξεις που σκύδουνε από την πείνα. Κι αν είναι να με φέρεις στον τάφο, έγω σε βλογάω, γιατί αυτό είναι μια εύτυχια να πεθάνει κανείς άπου ένωσε αυτή την αλήθεια, και αυτή τη γνώση που άπόκτησα έγώ, θα την κληροδοτήσω και στους μεταγενέστερους.»

Έτσι, τώρα που πεινάει, κι ο ίδιος, άρχίζει να βλέπει τη ζωή με μάτια καθαρότερα. Το έργο του εΐτανε ψεύτικο. Δεν είχε δει ως τώρα εκείνους που άγωνιζόντανε με τον ιδρώτα και το αίμα τους να του ξεσφαλίσουνε τον πλούτο και την άπόλαψη. Είχε ιδεί μόνο τους χορτάτους, τους εκφυλούς, αυτούς που με τη μολυσμένη πνοή τους φαρμακώνανε την άτμόσφαιρα, τους παρόσιτους, και σ' αυτούς, μόνο σ' αυτούς είχε άφερώσει το ταλέντο του. Εΐτανε ο συγγραφέας, όπως τους βλέπομε και δώ και παντού, που βλέπει τη ζωή από άψηλά, που δεν καταδέχεται να σκύψει κάτω, να κατεβεί από τα σύννεφα, να ιδεί τη μαύρη δυστυχία που κυλάει στα πόδια του και που αυτή μόνο θα τονε μπάσει στο βαθύτερο νόημα της ζωής.

Γιατί ο Νικόλας Πέτροβιτς δεν εΐτανε—αυτός ο φημισμένος συγγραφέας, — μόνο ένας τυφλός, μα κ' ένας ανήθικος. Πολλές γυναίκες πηγαίνανε στο σπίτι του για να του ξεμολογηθούνε το θαυμασμό τους, και πολλές φορές, το μολογεί ο ίδιος, δε δυσκολευότανε να δεχτεί την τιμή τους, που του καταθέτανε στα πόδια του σα λιβάνα θαυμασμού και λατρείας. Αυτή εΐτανε κ' ή τύχη της Όλιας. Ένα έξωτικό πλάσμα, κόρη ενός καλλιτέχνη, πηγαίνει να του φωνάξωσει πάνω τονε θαμάξει. Τίποτα δε συλλογίζεται μπροστά στη λάμψη του. Πέφτει στην άγκαλιά του κι όταν, τη στιγμή που έπαψε πιά να είναι παρθένια, τηνε ρωτάει γιατί

κλαίει, εκείνη του άποκρίνεται. «Άχ ! είμαι τόσο εύτυχημένη». Αυτός είναι ο μέσος τύπος των σημερινών διανοούμενων, που χωρίζει τη θεωρία από την πράξη, που νομίζει πως μπορεί να λέει όμορφες θεωρίες δίχως να έχει τη δύναμη και να τις εφαρμόζει ο ίδιος στη ζωή του. Άνήθικοι άνθρωποι, ανήθικη τέχνη.

Αυτό θέλει να πει ο συγγραφέας όταν του παρουσιάζεται στο σπίτι του μια έπιτροπή από καλλιτέχνες, κουρελίδες κι αδύνατους από την πείνα, να του ζητήσει τη μεσολάθηση στα Σφριέτ για την καλύτερη ψη της θέσης τους. Λέει ένας απ' αυτούς σε μια εύτυχημένη στήγμή, άτεπλήγνοσης : «Μου φαίνεται πως ή δυσπιστία της Κυβέρνησης άπέναντί μας τέλεια μάς αξίζει, άπου έμεις άνθρωποι της Τέχνης και της Έπιστήμης, έως τώρα σταθήκαμε οι άντιπαθητικότεροι υπερέτες των πλούσιων, των χορτάτων, των ισχυρών. Για ποιόν τραγουδούσε ο Ξακουστός τραγουδιστής ; Σε ποιόν χάριζε την τέχνη του ο θεατρίνος ; Για πο.ό.νε ο γλύπτης αάλιζε τανάματα ; Μόνο για τους Χορτάτους και τους Πλούσιους, γιατί μόνο αυτοί εΐτανε σε θέση να πλερώσουνε για αυτή την τέχνη, για μια τέχνη που από την άκολασία και τον εκφυλισμό των Πλουσίων και των Χορτάτων έβγαине. Έδωσε ποτέ καμιά προσοχή ή Τέχνη αυτή για τα μελεούνια των εργατικών μαζών, με τα ροζάρικα χέρια και τα πρόσωπα που στάζουνε ιδρώτα ; Ύπηρε, ως είναι και μια ψιλή κλωστή, που να ενώνει την Τέχνη μας μ' αυτές τις μάζες ; Έμεις, οι ιεροφάντες, είμαστε ξένοι σ' αυτούς. Οι κύριοι Καθηγητές, οι παπάδες, δε δημουργήσανε έξυπνες θεωρίες για το δικαίωμα της καταδυνάστευσης των ανθρώπων, και δεν κηρύξανε μέσα τους εκκλησιές τους και στα σχολεία τους τον πόλεμο ; Δε φέρανε τον Πατριωτισμό ; Να, ναί, ναί, χίλιες φορές ναί ! Αυτή ή άτιμη εκμετάλληση σε εκατομμύρια εργάτες θα μπορούσε να γίνει, αν οι χιλιάδες μηχανικοί, δικηγόροι, έφευρέτες, υπάλληλοι, αξιωματικοί, δεν πουλούσανε τη συνείδησή τους και το μυαλό τους στους φωμπρικάντες, στο μανικιέρή, στον έμπορο ; Πόσο άληθινά βλέπει τη ζωή τώρα που πεινάει ; Πόσο άληθινό, πόσο δίκαιο αυτό το σκληρό μαστίγωμα των διανοούμενων, που καταντήσανε σε όλες τις χώρες και σε όλους τους καιρούς οι μεγαλύτεροι άπολογητές του Κακού και της Ψευτιάς.

Οι μέρες της ζωής του κυλούνε θολές. Κρού, πείνα, που όλοένα τονε σπίγγει περισσότερο. Καλά οι μεγάλοι. Μα ο μικρός Βόδας πως θα βαστάξει σ' αυτό το καθεμερνό μαρτύριο, αυτός που όνε:ρεύεται να λυώσουνε τα χιόνια και να δγει ο ήλιος, όπως του είχε υποσχεθεί ο πατέρας του ; Μα σαν άγγελος καλοσύνης παραστέκει δίπλα του πάντα ο γέρος, ο ειλικής άνθρωπος». Αυτός βρίσκει τρόπο να οικονομήσει λίγο ψωμάκι, μιαν άγκαλιά ξύλα για να θερμάνουνε την κάμαρα τη μικρούλα και σκοτεινή, όπου έχουνε μετακέρει τώρα το Βόδα. Ο άνθρωπος αυτός που πιστεύει πως ή άγάπη για τον άνθρωπο είναι ό,τι το νερό για το ψάρι, αυτός είναι όλος καλοσύνη κι αϊταπάρηση.

Τα σύννεφα πλακώνουνε βαριά την ψυχή του Νικόλα Πέτροβιτς. Θεωρεί τον εαυτό του για δήμιο, γιατί αυτός έφερε στον κόσμο το Βόδα, αϊ... τάστρεψε την Όλια και την έσπρωξε στην πορνεία, αυτός σκόρπισε στον κόσμο, με τα βιβλία του, το ψέμα και την άπάτη. Γιαυτό θεωρεί υποχρέωσή του να τηνε

συμμαζέψει από τους δρόμους στο σπίτι του και να συεί μαζί της σά να είναι παιδί του, τώρα μάλιστα πούφυγε η γυναίκα του, πέθανε ή γριά παραμάνια κ' η μεγάλη κόρη του, η Νούσσια, σπάνια βρίσκεται στο σπίτι, κι ο Βόδας έχει τόση ανάγκη από περιποίηση.

Θάφθσει λοιπόν το Βόδα του να πεθάνει την πείνα; "Όχι. Θα θγει να ζητιανέψει. Κι αυτός ο ξακουστός συγγραφέας θγαίνει ένα θράδι στο δρόμο και παίρνει από πίσω μια γυναίκα πλούσια για να της ζητήσει λημοσύνη για το παιδί του. Ξαναγουρζοντας στο σπίτι του συντριμμένος, βλέπει, στο πεζοδρόμιο μια γυναίκα να κάθεται. Είναι στοίχι στο μεθύσι, άναίστητη. Είναι η κόρη του, η Νούσσια. Με χίλια θάσανα τηνε μπάζουνε στο σπίτι, κι όταν τηνε γδύνουνε για να τηνε βάλουνε στο κρεβάτι, τότε για πρώτη φορά βλέπει πώς η κοιλιά της είναι στρογγυλεμένη. Η Νούσσια είχε παραστρατήσει. Τη φτώχεια την ακολουθεί πιστά ή ήθικη αθλιότητα, ο έξευτελισμός του άντρα, ή εκπόνρευση της γυναίκας. «Είναι στον έβδομο μήνα. Μου το ξομολογήθηκε ή ίδια», τού λέει ή "Όλια.

Αρχίζει ή δραματικώτατη περιγραφή της άρρώστειας τού Βόδα. Πεθαίνει από την πείνα. "Ένα παιδάκι πέντε χρονώνε πεθαίνει γιατί δέ βρίσκεται λίγο ψωμί, λίγο γάλα. Ντροπή, ντροπή για τόν πολιτισμό μας! "Αν είχε κι ο Κλεμανσώ ένα παιδί, ν' πέθαινε από την πείνα! "Αν τόν ώδηγοΰσε κανείς έδω και τόν έβαζε κοντά στο κρεβάτι τού Ράα ή καρδιά αυτού τού γέρο δήμου θά μαλάκωνε; Θάδινε ένα κομμάτι ψωμί στο Βόδα μου; "Ένα κομμάτι ψωμί και λίγο γάλα θά φτάνανε για να σώσουνε τη ζωή του».

(Συνέχεια)

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΟΛΙΤΗ

'Αγαπητέ Νουμά,

Προχτές, ξεφυλλίζοντας τούς τόμους σου, σταμάτησα με άπορία σέ κάτι άρθρα, μ' έπιγραφές «Τό κοινωνικό ζήτημα» κ' «Έγωισμός», και ύπογραφή Φώτος Πολίτης. Τά άρθρα αυτά είναι, Νουμά μου, φλογερά κηρύγματα σοσιαλισμού. Και άμέσως θυμήθηκα τά χρονογραφήματα πού διαβάζω, σκοτώνοντας την ώρα μου. στην έφημερίδα «Πολιτεία», φλογερά αντισοσιαλιστικά κηρύγματα, γραμμένα και δαΰτα από τόν ίδιο κ. Φ. Π. (Φώτο Πολίτη). Σ' αυτά τά τελευταία ο Φ. Π. άρνιέται πώς ο σοσιαλισμός είναι ιδεολογία, κ' ύποστηρίζει πώς είναι ταπεινή ύπόθεση στομαχιού, και δείγμα αφάνταστου άτομικισμού κ' έγωισμού. 'Ο πειρασμός δέ μ' άφίνει να μην αντιγράψω μερικά κομμάτια από τά πρώτα άρθρα τού Φ. Π. Γράφει λοιπόν και λέει εκει: «Έπειδή παραδέχομαι και τά γράμμα τά σύστημα τού Σκληρού, πιστεύω πώς ή αίτία της στασιμότητας βρίσκεται στον ψευτοφρουδαλικό ιδεαλισμό της πλουτοκρατίας μας,

και είμαι όπως και κείνος της ιδέας πώς μόνο τότε θά κατορθώσουμε να δώσουμε μια κίνηση στη σταματημένη μηχανή μας άμα σπάσουμε τά είδωλα με τά όποια μās θρέφει ή κυριαρχοΰσα τάξη; δημιουργώντας δυνατή αντιπολίτευση από τίς τάξεις τοΰ λαοΰ» (Νουμάς φύλλο 326). Κι άλλου: «Έτσι προχώρησε ή κοινωνία, με βάση τό έγωιστικό ένστιχτο τού άτόμου» (Νουμάς 346). Και ρακάτου: «...Τό ίδιο και με την άστική τάξη. Τώρα πού σηκώθηκε ο πόλεμος εναντίο της, έχει ανάγκη από κάθε είδους στοιχείο (π. χ. από τό Φ. Πολίτη), για ν' αυξήσει τη δύναμή της, και για να κρατήσει σέ ύπνωτισμό (με χρονογραφήματα, λέμε μεις), κείνους πού εκμεταλλεύεται». (Νουμάς 347). Κι άκόμα παρακάτου: «Αυτός είναι ο σοσιαλισμός, πού ή κοινωνία του θάρθει, γιατί τη γεννάει σιγά σιγά αυτή ή φύση τού καπιταλισμού. Σέ κάθε άνεπηρέεαστο φαίνεται καθαρά ή δροσιά και ή προοδευτική τάση τού συστήματός του... Τό σοσιαλιστικό καθεστώς άχι μόνο εκφυλισμός δέ θάνα, μα άπεναντίας θάνα τ' άνώτερο άπ' όλα τά προηγούμενά του καθεστώτα... "Όσοι λοιπόν πολεμάνε (βλέπε Φώτο Πολίτη) τώρα τό σοσιαλισμό, τίποτ' άλλο θέν κάνουνε παρά να δείχνουν ολοφάνερα την άστική φύση τους, με τό στάσιμο φιλοσοφικό τους σύστημα, τό ίδιο δηλαδή πούκαναν οι φεουδαίοι χτυπώντας τούς άστούς». (Νουμάς, 347). Βλέπεις λοιπόν, Νουμά μου, πώς φανάρει, πώς μ' δλη τους την πρόχειρη διατύπωση, ο Φ. Π. τά λέει τά πράματα δλότελ' αντίθετα από τόν ίδιο Φ. Π. Πότε άραγες λέει την άλήθεια ο Φ. Π.; Τάτες ή τώρα; Μήν τάχα εξελίχτηκε τελευταία; Μά ποιος τάχα μās βεβαιώνει πώς δέν μπορεί να ξαναεξελιχτεί, κι δ,τι λέει σήμερα να τάποκηρύξει και ν' άγκαλιάσει δ,τι έλεγε χτές; Και τό συμπέρασμα θγαίνει μονάχο του: Πρέπει νάνα κανείς πολν κουτός, για να κάθεται να πιστεύει κάτι τέτοιους, άφου κ' οι ίδιοι δέν πιστεύουνε σ' δ,τι γράφουνε σήμερα και σ' δ,τι θά γράφουνε αύριο.

Δικός σου
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΗΜ. τού ΝΟΥΜΑ. — Δέν έχεις δικιο. 'Ο Φ. Π. είναι μορφομένος και καλός δημοσιογράφος. Μήν ξεχνάς πώς αναγκάζεται νάχει πισωδρομικές, καθυστερημένες, μουχλιασμένες και συντηρητικές ιδέες, επειδή τό φύλλο πού εργαζεται έχει συντηρητική ιδεολογία στα πολιτικά, τά κοινωνικά και τά ζητήματα της φιλολογίας και της τέχνης. Τί θέλεις τό λοιπόν να κάνει; Προσπαθεί να τά βολέψει. Γι αυτό τό σήχνει τί περισσότερες φορές στην λογοτολογία και στην αίσθηρότητα, και φτάνει στο σημείο να ύποστηρίξει και την ποτριωτική ποίηση άκόμα. Μείνε όμως ήσυχος και τού λόγου σου κι ο «Ριζοσπάστης» πού άνησχει. "Όλα θά διορθωθούν άμα ο κ. Φ. Π. ξαναμείνει άνεπηρέαστος. Και τό κάτω κάτω της γραφής, τί τά βάζεις με τό Φ. Π.; 'Υπάρχουνε άλλοι χρονογράφοι τόσο άξεστοι και καθυστερημένοι, πού ο Φ. Π. είναι άσπρο περισσότερο μπροστά τους.

Υ Μ Ν Ο Σ

Στήν ψυχή μου τώρα
κάποια μυροφόρα
νέα πνοή σαλεύει,
σάν άνατριχίλα,
μές σέ κρίνων φύλλα,
στής νυχτιάς τὰ έρέβη.—

—Νά χαρώ δυό μάτια—
σέ άνθινά παλάτια,
μού τραβοῦν τή σιέψη,
πού άπ' τόν ήλιο κάτω
τόν καλοκαιριάτη
θάχουν κρυφοκλέψει,

Κ' έχουσε τή γλύκα
πού μονάχα βρήκα
δταν σιγοπέφτει
λές σ' άνθών κλινάρι
τό χλωμό φεγγάρι,
σέ νερών καθρέφτη.

—Νά χαρώ δυό χείλη—
ή δροσιά του 'Απρίλη
πάνω τους γελάει,
κι δταν μου μιλούνε,
σά νά με κολουνε
στήν άγάπη πλάι.

Και τὰ δυό σου χέρια,
κρίνα ή περιστέρια ;
κι δλη σά λουλουδι,
κι δλη μιὰ άρμονία
στη δική μου άνια
Ξέχωρο τραγούδι.

ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

ΧΙΝΟΠΩΡΙΑΤΙΚΗ ΠΑΠΑΡΟΥΝΑ

Πείσμα, κλάμα ή βροχή
Που βαριά στην ψυχή
Μούχει άφίσει,

Σά μιὰ βούλλα μέ διά
Μέ τάχναρια μαδιά,
—Θλίψης βρύση.—

Πάνωδέ μου ούρανόσ
Χυνοπώρου, θαμπός,
Συλλογιέται,

Περασμένες χαρές
Του Μαγιού, και φορές
Ξεγελιέται,

Σέ μιὰ άχτίδα γοργή,
Που γλιστρώντας νά βγει,
Στ άχωράφια,

Σπέρνει γύρω λαμπρές
Όμορφιάς ζωγραφίες
Και χρυσάφια.

Και σέ μι' άκη, ώ γιορτή !
Παπαρούνα άνοιχτή,
Φλόγας τάσι,

Χυνοπώρου άξαρνιά,
Σέ ψυχής καταχνιά
Νέο γιορτάσι,

Ξαναγύρισμα άργό
Στῆς χαράς τόν καιρό,
Πώς φωτίζει,

Τωρινά και παλιά !
Μέ διπλήν άντηλιά
Μέ γιομίζει.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Από ένα αξιόλογο άρθρο του φίλου μας κ. 'Αλεξ. Στατίμετζ, δημοσιευμένο στο περιοδικό του κ. Βέη «Βυζαντινο — Νεοελληνικά Χρονικά», για τὸ ζήτημα τῆς γλωσσικῆς μεταρρύθμισης στον τόπο μας, άποσποῦμε τὰ ακόλουθο κομμάτι, πού τὸ δημοσιεύουμε με εὐχαρίστηση, κρατώντας για ὠρισμένα σημεία και τίς επιφύλαξές μας :

Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα δέν μπορεί νά τὸ θεωρήσει κανείς μόνο ἀπὸ γλωσσικῆ ἢ λογοτεχνικῆ άποψη. Ὁ «Δημοτικισμός» στην Ἑλλάδα είναι ένα Κοινωνικὸ κίνημα, μιὰ κοσμοθεωρία, ὅπως ὁ Σοσιαλισμός. Τὸ νεαρὸ σοσιαλιστικὸ Κόμμα τῆς Ἑλλάδας, τουλάχιστο θεωρητικά, στηρίζεται στη βάση του δημοτικισμοῦ. Πρόκειται για έναν ἀγώνα του νεοελληνικοῦ Νου ἔναντι τοῦ ψευτοκλασικισμοῦ πού ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἔσθησε ἡ Ἀρχαιότητα, κρατᾶει δεμένο τὸν Ἑλληνικὸ λαό. Αὐτὸς ὁ ἀγώνας, στις τελευταίες δεκαετηρίδες, προπάντων, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού φάνηκε ὁ Ψυχάκης, και

στὸ τελευταία χρόνια, ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς στρατιωτικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1909, πήρε τὴν δεύτερὴ του μορφή. Ὅποιος θέλει νά νιώσει τὴ σημασία και τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τοῦ νεοελληνικοῦ Κινήματου, πρέπει νά συγκρίνει τὴν Ἑλλάδα τοῦ 1921 με τὴν τοῦ 1897. Δυὸ είναι οἱ κυριώτεροι παράγοντες αὐτῆς τῆς μεταβολῆς. Ὁ ένας είναι ἐκεῖνο τὸ τμήμα τῆς πνευματικῆς Ἑλλάδας πού ἀναγνωρίζει τὸν Ψυχάκη γι' ἀρχηγὸ του κ' ἔχει για ὄργανο του ἀγώνα του τὸ βδομαδιατικὸ λογοτεχνικὸ περιοδικὸ «Νουμάς». Αὐτὸ τὸ φύλλο κάνει πάντα ένα ριζοσπαστικὸ και συνεπὴ ἀγώνα ἔναντι κάθε γλωσσικῆς πολιτικῆς και κοινωνικῆς ἀπισθοδρομικότητας. Στὸν ἀγώνα αὐτόνε χρωσταίμε τὸ πὸ πολὺ τὴ νύχξή μᾶς ἐθνικῆς λύσης στο γλωσσικὸ πρόβλημα πού βάραινε ὡς τώρα σὲ δλη τὴν πνευματικῆ και πολιτισμένη ζωὴ τῆς Ἑλλάδας. Ὁ δεύτερος σημαντικὸς παράγοντας είναι ὁ «Εκπαιδευτικὸς Ὀμιλος», πού ιδρύθηκε στην Ἀθήνα ἔδω και δέκα χρόνια. Μὲ τὴ βοήθεια αὐτουνοῦ κατορθώθηκε νά ὀδηγηθεῖ σὲ μιὰ δριστικὴ λύση τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ὁ Ὀμιλὸς αὐτός, πάνω σὲ βάση επιστημονικῆ, κα

παιδαγωγική, δὲ δουλεύει μόνο γιὰ τὴ γλωσσικὴ μεταρρύθμιση καὶ γιὰ τὴν Παιδεία μὰ καὶ γενικὰ γιὰ τὴν ἀνύψωση τοῦ πνευματικοῦ ἐπίπεδου τοῦ λαοῦ, πού ζεῖ ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὴν ἰδεολογία τῆς καθαρῆ-
 ουσας. Πολλοὶ κύκλοι τῆς Κοινωνίας, ὅπως τὸ Πανεπιστήμιο, καὶ ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ τύπου, δείχνουν ἀκόμα μικρὴ ἢ καὶ καμιά συμπάθεια στὸ κίνημα αὐτό. Ὅμως καὶ καμιά μεγάλη ἀντίσταση, ὅπως στὰ Ἐυαγγελικά καὶ Ὁρθεστειακά τοῦ 1901 καὶ 1903 δὲν παρουσιάζεται σήμερα. Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ἀπὸ τὸ μέρος τῆς λογικῆς εἶναι πιά λυμένο καὶ ὁ καθένας πού ἀγαπᾷ τὸ λαὸ πρόθυμα θὰ συμφωνήσει μὲ τὰ λόγια τοῦ Βενιζέλου — αὐτὸς ἔδωσε μιὰ μεγάλη ὄψηση στὴ γλωσσικὴ μεταρρύθμιση — πού στὰ 1917 ὑστερεῖ ἀπὸ τὸ μπάσιμο τῆς δημοτικῆς στὰ ἴσκολα, εἶπε «Βάλαμε σήμερα τὸ θεμέλιο γιὰ ἓνα μεγάλο ἔργο. Ἐύχομαι νὰ φτάσει σὲ καλὸ τέλος, γιὰ τὴν εὐτυχία τοῦ ἔθνους».

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑ : « Ἀπλὰ λόγια ».

Μιὰ ἀπλότητα καὶ μιὰ ἀφέλεια χαρακτηρίζει τὴν ἔμπνευσή του. Ἴσως κάποτε περισσότερη παρ' ὅση θάρρεπε. Θέματα πού δὲν ἔχουνε τίποτα τὸ ποιητικόν, πού δὲν μποροῦνε νὰ δώσουνε μιὰν ἀληθινὴ συγκίνησιν, τραδιοῦνται μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ γίνει μιὰ παραβολὴ ἢ εἰκόνα («Μὴ μ' ἀγγίζεις»). Πνοὴ κάποιας ἠθογραφίας, λίγο πετυχημένη. Μίμηση τραγουδιοῦ λαϊκώτερου, πού μόνο σὲ μερικὰ μέρη ξεχωρίζει («Ὁ Πραματευτής»). Κι ἀφοῦ πήραμε τὰ ψεγάδια πρώτα, ὅς προχωρήσουμε : Ὁ στίχος του σὲ πολλὰ μέρη ἀδούλευτος ἀκόμα, ἀτρόσεχτος, μὲ χασμωδίες καὶ κρόφωνες συγκοπές, καὶ κάπου - κάπου δίχως μουσικὴν καὶ ἀρμονία, ἴσως ἀπὸ ἔλλειψη πείρας στὴ μετρικὴ δούλεψιν. Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ ψεγάδια τὰ σημεῖωσα κινεῖδὸ μόνο στὸ πρώτο μέρος τῆς συλλογῆς του, τὰ Ἀγριολούλουδα, ποῦναι καὶ τὸ χειρότερο, καὶ πού πρέπει νὰ τὸ μολογήσω πὼς πολὺ ἀσκημα μὲ διάθεσε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἴσως σ' αὐτὸ νᾶναι καὶ τὰρχαιότερα τραγούδια του, γιὰτὶ καὶ ἡ διαφορὰ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο ἴσαμε τᾶλλα εἶναι σημαντικὴ.

Ἐντυχῶς ἀπὸ τὸ δεύτερο μέρος, τὶς «Παλιές θύμησης», ὁ ποιητὴς μᾶς σήνει τὴν παλιὰ ἐντύπωση κ' ἀρχίζει νὰ μᾶς δίνει τὴ διανοητικὴ ἱκανοποίησιν, πού μᾶς τὴ γεμίζει ἀσφαλῶς στοῖς «Στοχασμοῖς», τὸ στερεὸ καὶ καλύτερο ἴσως μέρος τῆς ὅλης του συλλογῆς. Ὁ κ. Πετιμεζᾶ σ' αὐτὰ φαίνεται πὼς βρῖσκει τὸ δρόμο του. Μιὰ γλυκεῖα μελαχολικὴ διάθεσις, μιὰ κρυφὴ λύπη—ὦ, τὸ αἰώνιο σαράκι τῆς ζωῆς τοῦ αἰσταντρικοῦ ἀνθρώπου ! — κάνουν τὴν ψυχὴν του νὰ ξεσύνεται σὲ ποιητικὴν ἐκδήλωσιν ἀρτιώτερη, μουσικώτερη, βαθύτερη. Κάτι μᾶς μένει ἀπὸ τὸ τραγούδι του. Ἐἶναι ἡ λυρικότητις, πού βρῖσκει μιὰν ἀνταπόκρισιν στὴν ψυχὴν μᾶς μὲ κάποια ἀνάλογα συναισθήματα. . . Δὲν εἶναι «κόμβουλον ἀλαλάζον» πού τᾶκούμε μὲ δυσφορία. Ἐἶναι ἡ ψυχικὴ θλίψις, πάντα ἢ ἴδια μὰ καὶ πάντα ἀτέλειωτη στὶς μύριες διάφανες ἀπόχρωσές τῆς. Ἔτσι σταματήσαμε, ἀπὸ ἀδερφικὴ ὁμοιοπάθεια, σὲ πολλὰ τραγούδια του ἀπὸ τὶς «Παλιές θύμησης» καὶ τὰ «Σκόρπια φύλλα». Ὁ ποιητὴς, ἀπὸ πείρα τῆς ζωῆς του, ξαίρει νὰ ζωγραφίσει καὶ νὰ ἀναλύσει καθαρά, λιτὰ, ἀπλὰ, καὶ γιὰτὸν βαθύτερα στὴν ἐντύπωσιν,

μερικὰ κομμάτια τῆς ψυχῆς του, τοῦ ἑαυτοῦ του, πού ἔχει μιὰ κλίση στὴ μελαχολικὴ διάθεσις. Καὶ ἀναγνωρίζουμε τὴν κλίση αὐτὴ καὶ τὴν ἐκδήλωσίν τῆς, γιὰτὶ εἶναι εἰλικρινές. Γιατὶ φαίνεται τὸ ἀληθινὸ ξεσπάσμα μιᾶς ψυχικῆς ἀνάγκης. Ἡ μούσα του ἐδῶ μᾶς δίνει στίχους ἀρτιώτερους, μουσικώτερους. Παίρνω στὴν τύχη :

«Καμπάνια πού χτυπᾷς ἀργὰ τὰποσπερνοῦ τὴν ὥρα,
 Κι ἀχολογᾷς ὁ ἀντίλαλος βαθειὰ μὲς στὴν ψυχὴ,
 Σὰ μὲ καλεῖς μ' ὄνειρατα γλυκὰ κ' ἐλπιδοφόρα,
 Στὴν ἐκκλησιά σου θὲ νάρθω τὴν ἔρημ καὶ φτωχὴ. . .»

Κομμάτια σὰν κι αὐτὸ μᾶς προσηνοῦνε κατοπινὴ ἀνθησις ποιητικὴ πὸ μεστή.

Στὸ τελευταῖο μέρος τῆς συλλογῆς του, τοὺς «Στοχασμοῖς», περνᾷ μιὰ ἀλαφρὴ φιλοσοφικὴ πνοή, πού σημάδια τῆς βρῆκαμε καὶ σὲ κάποια προηγουμένια του τραγούδια («Τὰ τριστιχὰ τῆς ζωῆς»). Ἡ βαθύτερη ἐνατένισις τῆς ζωῆς, ἡ φιλοσοφικὴ ἐγκρατέρευσις στὴν ἀναπόφευγην Μοῖραν, ἐνώνεται μὲ τὸν ἄσθητο πόθο τοῦ πνευματικοῦ πεταμάτου καὶ τοῦ διανοητικοῦ λυτρωμοῦ. (Παρ. «Στὴ Μοῖρα», «Ὅλο πὸ πέρα» κλπ.) Καὶ οἱ νέες κοινωνικὲς ἀντιλήψεις δὲν ἀφίρουνε ἀνεπηρέαστο τὸν ποιητὴν μᾶς. («Ὁ πόλεμος», καὶ κάπως τὸ «Στὰ παλάτια»). Καὶ τοῦτο παίρνει μιὰ ξεχωριστὴ σημασία, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὸ μιλιταριστικὸ περιβάλλον πού ἔζησε χρόνια ὀλέκερα, ὅπως ὀρθὰ σημειώ-
 νει κι ὁ Ρήγης Γκόλαρης.

Ἔτσι ἡ μελαχολικὴ κ' ἐλαφρὴ φιλοσοφικὴ διάθεσις περνοῦνε ὡς τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Ν. Πετιμεζᾶ. Ὅταν κρῖμα ἂν ἔβγαινε ὅξω ἀπ' αὐτὲς, διάζοντας τὴν ἔμπνευσή του νὰ βουτηξοῖ καὶ σ' ἄλλες πηγές. Ἄν καὶ ἀργά, ὅμως ἡ ποιητικὴ βρῦσις δὲ στέρεψε γι' αὐτόν. Εὐτυχῶς ὁ στίχος :

Κ' ἡ βρῦσις στέρεψε γιὰ σέ, κι οὐτ' ἔχει κἂν μιὰ στάλα.

δὲν ἀληθεύει γιὰ τὸν ποιητὴν του, ὅπως τουλάχιστο μᾶς δείχνουνε τὰ «Ἀπλὰ λόγια», ἡ πρώτη αὐτῆ συλλογὴ του. Ἄς φροντίσει μόνο νὰ φάσκει ἀμόλεφτο στὴν κοίτην του τὸ διάφανο νερό, τὸ μαγικόν, τῆς βρῦσις αὐτῆς, καθαρίζοντάς το ἀπὸ κάτι χαλίκα καὶ βουρλα—
 μετρικῆς μορφῆς — πού χαλοῦνε τὸν ἀβίαστο δρόμο..

K. ΚΑΡΘΑΙΟΥ : «Τὰ τραγούδια τοῦ νησιοῦ μου καὶ οἱ Κρησιώτικες μελωδίαις».

— Ἡ ποιητικὴ φιλοσοφία τοῦ κ. Καρθαίου εἶναι γεμάτη ἀπὸ πεσσιμισμὸν. Τὴ ζωὴ στὶς διάφορες ἐκδηλώσεσ τῆς, στὶς χαρὲς τῆς, στὶς ἡδονές τῆς, στοὺς κόπους τῆς, τὴ βλέπει μὲ τὴ ματιὰ τοῦ πεσσιμιστοῦ. Ὅλα μοιραῖα καὶ ἀναπόφευγα, καταλήγουν στὴν ἐκμηδένισιν, στὸ χαμό, στὸ θάνατο :

«Καὶ πᾶς σοφὸς νὰ κοιμηθεῖς δυὸ ὀργιές βαθιὰ στὸ
 (χῶμα) . .

Ἡ μοῖρα ὅλων τῶν ὀραίων εἶναι ἡ μεταίωτις :

«Ὅλα τὰ ὀραῖα περνοῦν, φίλε, δωκάτω !»

Τίποτα πού νὰ ὑπόσχεται ἓνα καλύτερο μέλλον, κἀνὲν φῶς, ἔστω ἀλλόγο καὶ μακρινόν, στὸ μέγα σκότος κ' ἔρημος, πού εἶναι ἡ ζωὴ :

«Ένα τρανό είναι, φίλε, κοιμητήρι
της ζωής τὸ περβόλι»...

Τὴν ἀντίληψη τῆς ζωικῆς ματαιότητος, τὴν ἀπογοητεψή του ἀπ' αὐτὴν, τὴν θλέπουμε σὲ πολλὰ τραγούδια τῆς συλλογῆς του. Κι αὐτὴ ἀκόμα ἡ μαγιάτικη ἀνθήση τῆς φύσης («Πρωτομαγιά»), δὲν τοῦ ξαστερώνει τὴν ψυχὴ. Μπροστὰ στοὺς ἡμέρους τῆς ξανθῆς νότις φέρνει τὴν εἰρωνία τῶν γερατειῶν :

«Θὰ μαραθοῦν
τᾶνθια, καὶ τὰ χρυσὰ θὰ γίνουν χόνοι»...

Ἄλλὰ ὁ ποιητὴς δὲ σταματᾷ ἴσαμε δῶ. Μὲ μιὰ ὀλό-
τελα Ὀμορ Καγιαμικὴ διάθεση μᾶς δίνει καὶ τὴν ἀν-
τίδραση ἐναντία στὸ θλιβερὸ ἀλλὰ ἀληθινὸ τοῦτο ἀ-
γνάντεμα τῆς ζωῆς. («Μὰ ἄφησε τὰ παράπονα, «Τὸ
τραγούδι τοῦ μεκρηρ» κτλ.). Ἀφοῦ, «σκῆς ὄνειρων
εἴμαστε, σύννεφα πού περνοῦμε», τίποτ' ἄλλο δὲ μᾶς
μένει σ' αὐτὴν, παρὰ τὸ ποτό, τὸ μεθύσι. Θάταν ἀ-
πελπιστικά γελοῖο νὰ μὴ φροντίσουμε νὰ γλεντήσουμε
τὴ ζωὴ αὐτὴ ἀφοῦ τόσο πρόσκαιρη καὶ μάταιη εἶναι :

«Κι ἀφοῦ χάσα δ,τι πρόσμενα, κι δ,τι φοβοῦμον τώρα
Μούχει ἀπομείνει, κράξε μου παιγνίδια ἀπὸ τὴ χώρα!
Κράξε λαγούτα καὶ βιολιά, καὶ γάμισ' τὸ ποτήρι,
Τραγούδι οἱ πόνοι νὰ γενοῦν κ' οἱ θλίψεις πανηγύρι!»

Κάποτε τὴν τέτοια τοῦ ἀντίληψη γιὰ τὴ ζωὴ ὁ κ.
Καρθ. τὴν ἐκφράζει μὲ μιὰ πικρὴ εἰρωνεία καὶ κά-
ποτε μὲ μιὰ δυνατὴ, χτυπητὴ ἐκφραση, πού ἔχει ὅμως
κάτι τὸ πολὺ ἀντικοιμητικὸ καὶ πεζολογικὸ, πού πρέπει
νὰ τὸ ἀποφεύγει :

Καὶ μὲς στὴ μούχλα περπατοῦν κάτι μικρὰ σκουλήκια,
Ποῦ γι' ἀνθρωπότητες μιλοῦν κι ἄλλα μασκαράλκια!»

Αἰτὰ εἶναι τὰ κύρια ἐσωτερικὰ χαρακτηριστικὰ
τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Καρθαίου. Ἀποβλέπει στὸ νὰ δώ-
σει μιὰ ἐντύπωση, ἀδιαφορώντας ὅμως πῶς. Ἔτσι
θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὸν κατηγορήσει γιὰ τραχύτη-
τα στὴν ἐξωτερικὴ παράσταση τοῦ στίχου του. Παρα-
μελεῖ τὴ μετρικὴ μουσικότητα σὲ βαθμὸ μεγάλο. Ἦ-
σως ἀργότερα συνταιριαστοῦν στὸ τραγούδι τοῦ τὰ
δύο ἀπαραίτητα : ἐσωτερικότητα καὶ ἐξωτερικότητα.

Κι ἀκόμα : ἡ ποίησή του σὰ νᾶναι ψυχικὰ πρωτόγο-
νῆ. Δὲν ἔχει ξεχυθεῖ στὸ λαβύρινθο τῶν λεπτῶν, τῶν
νταντελλένων αἰσθημάτων, ὅπως τῶχει κάνει στὸν ὑ-
πέρτατο βαθμὸ ὁ κ. Λάμπρος Πορφύρας. Μόνο κά-
που κάπου εἶδα θαμπὰ τέτοια σημάδια, ὅπως στὸ τρα-
γούδι τοῦ «Δάρνη μου !» πού εἶναι ἴσως καὶ τὸ μου-
σικώτερο τῆς συλλογῆς του.

ΓΙΑΓΚΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

διὰ τοῦς κ. κ. Ὀδοιτοίτρονς

Ὁ Οἶκος «LABARBERA» I. ΚΑΝΔΡΗ & Σια
ὁδὸς Σταδίου 3 γνωστοποιεῖ ὅτι ὁ ἐν Λονδίνῳ οἶκος

CLADIUS ASH & CIE

ἀνέθεσεν αὐτῶν διὰ Συμβολαίου τὴν ἀποκλειστικὴν
πώλησιν καὶ ἀντιπροσωπεῖαν τῶν εἰδῶν του διὰ τὴν
Παλαιάν, Νέαν Ἑλλάδα καὶ Σμύρνην.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Falt. Δὲ θυμούμαστε πιά, ὥστόσο, τὸ πρῶτο καὶ τὸ
δεύτερο, ἀρκετὰ καλά, καὶ ἴσως τυπωθοῦν ἀργότερα. Ἡ
ἀπάντησή μας, στᾶλλο πού μᾶς ρωτᾷς, εἶναι πῶς ἂν ἔχεις
κάτι μέσα σου, τὸ καὶ αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ πάθῃ τίποτα ἂν
ριχτεῖς σὲ μιὰ ἐπιμέλεια ἀπὸ τίς πρακτικῆς. Τὸ ἐναντίον
θὰ δυναμώσει.—κ. Σ. Ζαρ. Στὴν ἀρχὴν κάτι λές, μὰ ὕστερα
ἀπὸ τὸν ἔχτο στίχο, τὸ πήρε ὁ διάλογος καὶ τὸ σήκωσε!—
κ. Ἄγγελος Καφέτα. Ἡ πρώτη στροφή, ἀρκετὰ καλὴ καὶ
τὴν τυπώνουμε :

Στῆς ἀνθισμένης μυγαλιᾶς τὸ ῥίζωμα σὰ γέφυρα
τὸ παθιασμένο μου κορμί, στῆς θλίψης το σκοτάδι,
νοσταλγικά στὸ ἐρμόσπιτο τοῦ λογισμοῦ σάν φέφρω
τὸ πρῶτο τῆς ἀγάπης μας μενεξεδίνιο βράδι.

Οἱ ἄλλες στροφές χρειάζονται ἀβαρῆ καὶ δούλεμα.

κ. Ἄσπελ. Τὸ διαβάσαμε κ' ἐμεῖς σὲ μιὰν ἀπογοιμα-
τικὴν φημερίδα πῶς βρέθηκε μέθοδος νὰ θεραπεύεται ἡ
ἀρρασία. Τὴν πνευματικὴ ἀρρασία μερικῶν διανοούμενων
ποῖος θὰ τηρῆ θεραπεύει ; — κ. Κουφοκριτικὸς. Πρὸς τὸ παρὸ
ὁ νεαρὸς ποιητὴς δὲν εὐκαιρεῖ νὰ γράψῃ καινούρια κριτικὴ.
Παλεύει νὰ διορθώσει τίς ὀνομαστικῆς ἀπόλυτες πού ἔχουν
οἱ μεταφραστές του καὶ δὲν τὸ καταφέρνει.—κ. Σβλι. Δὲν
ξοίσαμε κανέναν κριτικὸ Π. Γλ. Ἰσως νὰ εἶναι κανένας
ἄλλος πού δυσκολεύτηκε νὰ βγεῖ μὲ τὸ ἀληθινὸ ὄνομά του.

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

La Revue Critique (10 τοῦ Ἀπριλίου 1921).—
Περιεχόμενα : Ἀντουάν ντε Ταρλέ «Ἡ πληρωμὴ τῆς
Γερμανίας καὶ τὰ οικονομικά μας». — Ζάν Λονιόν
«Ἡ ἑλληνικὴ αἴγλη». — Ζάν Ρενώ «Ὁ Λουί Μερ-
σιέ, ποιητῆς». — Ἀργύ Μπαντού «Τὸ μάθημα τοῦ
δέντρου». — Ἀλιπέρ «Ἐπιθαλάμιο», ποίημα. — Λουί
Τομάς «Οἱ γραμμὲς τοῦ χειριοῦ» κλπ.

Mercure de France (15 τοῦ Ἀπριλίου 1921).
Περιεχόμενα : Τζῶν Καρπαντιέ «Ἡ θρεττανικὴ ποί-
ησις καὶ ὁ Μπωντελαίρ». — Πῶλ Κλωντέλ «Στὴ μνή-
μη τοῦ ἀββᾶ Φονταίν», ποίημα. — Βικτώρ Σεγγαλέν
«Ἡ ἔδρα τῆς ψυχῆς», νουβέλλα. — Ζιλ Μαρσάν
«Μαρσελίν, Βαλμόρ καὶ Γκυστάβ Καρπαντιέ, ἀνέκδο-
τα γράμματα». — Λεόν - Πιέρ Κέντ «Ἐρωτικὴ ἀπλο-
ποίηση» ρομάντζο. — Ἐπιθεώρηση τοῦ δεκαπενθῆ-
μερου, κτλ. κτλ.

Der Neue Mercur τοῦ Μονάχου (Ἀπριλίου).
Μένδελσον Μπαρθόλδου «Ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ καὶ
τὸ Στρογγυλὸ Τραπέζι». — Φρίδριχ Σίμπουργκ «Ὁ
καταραμένος κλέφτης». — Φρίδριχ Λεοπόλδ «Διὰ
ποιήματα». — Μάξ Πικάρ «Ὁ τελευταῖος ἄθρο-
πος». — Ἀλφρέδ Ντόμπλιν «Ὁ Ἐπικός», ἡ ὕλη του
καὶ ἡ κριτικὴ.»

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

Ἡ "ΝΙΟΤΗ",
ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΔΡ. 15
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : Ρ. Ρ. — Π Α Τ Ρ Α

ΑΘΗΝΑΪΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

3 - ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ - 3

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ

Μ. Αιδουχ: Τὸ Μοδιστράδικον τῆς Μαργη-Κλαίρ. Μετ. Βιβῆς Σκούρα Δρ. 5.—	Μετὰ Μητσάκη: Φιλολογικά ἔργα. (Τόμος Α΄)..... Δρ. 5.—
Δημοσθ. Βουτυρά: Τριανταδύο Διηγήματα..... > 5.—	Μυρτιώτισσας: Τραγούδια..... > 4.—
Ρήγα Γκόλφη: Ὁ Γήταυρος. Δράμα..... > 2.—	Γρηγ. Ξενοπούλου: Τὸ Ζακυνθινὸ μαντήλι καὶ ἄλλα δέκα διηγήματα..... > 5.—
«Ὕμνοι» Ποιήματα..... > 3.50	Ὁδιδίου: Ἡ τέχνη ν' ἀγαπᾶς καὶ πῶς γιατρεύεται ἡ ἀγάπη. Μετάφρασις Κ. Τρικογλίδη..... > 4.—
Ι. Δραγούμη: Πολιτικοκοινωνικαὶ μελέται..... > 5.—	Κώστα Οὐράνη: Νοσταλγίαι..... > 5.—
Δαμένο..... > 6.50	Κώστα Παρορέτη: Ὁ Πατέρας καὶ ἄλλα διηγήματα..... > 5.—
Ἄργ. Ἐφταλιώτη: Ἐκλεκτὲς Σελίδες..... > 2.—	Ν. Πετμεζᾶ (Λαύρα): Ἄπλὰ λόγια..... > 3.50
Μετ. Θεοδάντες: Ὁ Λὸν Κιχότης. Μετάφρ. Κ. Καρθαίου... > 10.—	Δ. Π. Ταγκόπουλου: Πίσω ἀπ' τὰ κάγκελα..... > 3.—
Κ. Καρθαίου: Τὰ τραγούδια τοῦ νησιῦ μου καὶ οἱ Κηφισιώτικαι μελωδίαι... > 3.50	Δράματα. Τόμος Α΄..... > 6.—
Μ. Κονοπνέσκη: Προμηθεὺς καὶ Σίσυφος..... > 2.—	Ὁ λυτρωμὸς (δράμα)..... > 3.—
Βεν. Κονστάν: Ἀδόλφος..... > 3.50	Πάνου Ταγκόπουλου: Λυρικὰ > 3.50
Ἄθ. Κυριαζή: Στιγμὲς ποῦ ζῶ... > 5.—	Ραμπεντρανάθ Ταγγόρ: Ἰνδικὰ διηγήματα. Μετάφραση Κ. Τρικογλίδη..... > 3.—
Ἄνδ. Λασκαράτου: Στοχασμοὶ > 4.—	Α. Τσίχωφ: Διηγήματα..... > 3.50
Πιερ Λουῆ: Τὰ τραγούδια τῆς Βιλντῶς..... > 4.—	Ἐρωτικὲς ἐπιστολὲς μίᾳς Πορτογαλλίδος Μοναχῆς. Μετάφραση Κώστα Οὐράνη..... > 2.50
Μίμη Μαλεθοῦ: Ἡ ζωὴ ἐνὸς Εὐέλπιδος..... > 3.—	

ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΚΠΤΩΣΗ 10 %

Μὴ ξεχνᾶτε νὰ συστήσετε στοὺς φίλους σας τὸ **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ** μας

ΔΕΛΤΙΟ, ποὺ βγαίνει κάθε μῆνα, καὶ τὸ στέλνουμε δωρεὰν σὲ κάθε

βιβλιόφιλο ποὺ ἠθελε τὸ ζητήσει.